

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Marek Sýkora

**Analýza britské parlamentní debaty v
kontextu izraelsko-palestinského konfliktu v
letech 2010-2015**

*Komparace přístupů politických stran k problematice
izraelsko-palestinského konfliktu*

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Marek Sýkora**

Vedoucí práce: **Mgr. Jan Váška, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

SÝKORA, Marek. *Analýza britské parlamentní debaty v kontextu izraelsko-palestinského konfliktu v letech 2010 až 2015: Komparace přístupů politických stran k problematice izraelsko-palestinskému konfliktu*. Praha, 2017. 58 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Abstrakt

Bakalářská práce *Analýza britské parlamentní debaty v kontextu izraelsko-palestinského konfliktu v letech 2010 až 2015: Komparace přístupů politických stran k problematice izraelsko-palestinského konfliktu* se věnuje přístupu hlavních britských politických stran, Konzervativní a Labouristické strany, menší měrou i Liberálních demokratů, k izraelsko-palestinskému konfliktu. Na základě analýzy parlamentních debat v letech 2010-2015 tato práce nejprve podrobně rozebírá přístupy inkriminovaných politických stran ke třem důležitým aspektům problematiky izraelsko-palestinského konfliktu – problematice oficiálního uznání palestinského státu na bilaterální úrovni, problematice posíleného palestinského statusu v OSN a problematice určité formy hospodářských sankcí proti státu Izrael nebo izraelským osadám na Západním břehu Jordánu. V následné komparaci jsou identifikovány hlavní rozdíly a podobnosti v přístupech mezi těmito politickými stranami. V závěru práce odpovídá na otázku, zda přístupy politických stran k izraelsko-palestinskému konfliktu lze zařadit pod tradiční konsenzus v zahraniční politice mezi oběma hlavními politickými stranami, Konzervativní a Labouristickou stranou.

Abstract

Bachelor thesis *The Analysis of British Parliamentary Debate in the context of the Israeli–Palestinian Conflict between 2010 and 2015: The Comparison of Political Parties' Stances towards the Israeli-Palestinian Conflict* deals with the stances of major British political parties, the Conservative Party, the Labour Party and to lesser extent also the Liberal Democrats, towards the Israeli-Palestinian conflict. The thesis at first

thoroughly examines through an analysis of parliamentary debates in 2010-2015 the stances of concerned political parties towards three important aspects of the Israeli-Palestinian conflict – the issue of recognition of Palestinian state on bilateral level, the issue of enhanced status of Palestine in the United Nations and the issue of some form of economic sanctions against the Israel or against the Jewish settlement in the West Bank. In subsequent comparison main dissimilarities and similarities are identified in stances of concerned political parties. In the end the thesis answers the question, whether the stances of political parties in question towards Israeli-Palestinian conflict falls within the confines of traditional bipartisan consensus in the foreign policy between the Labour Party and the Conservative party or not.

Klíčová slova

Britská parlamentní debata, stranický politický konsensus v britské zahraniční politice, Konzervativní strana, Labouristická strana, Liberální demokraté, izraelsko-palestinský konflikt, uznání palestinského státu, hospodářské sankce.

Keywords

British parliamentary debate, bipartisan consensus in British foreign policy, Conservative Party, Labour Party, Liberal Democrats, Israeli-Palestinian conflict, recognition of Palestine, economic sanctions.

Rozsah práce: 84 364 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Marek Sýkora

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Váškovi, Ph.D. za pomoc, kritické připomínky a cenné rady při psaní této práce.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Marek Sýkora

E-mail:

sykora.marek12@seznam.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

Zimní 2016/2017

Semestr a školní rok ukončení práce:

Letní 2016/2017

Vedoucí bakalářského semináře:

PhDr. Marek Pečenka

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Váška, Ph. D.

Název práce:

Analýza britské parlamentní debaty v kontextu izraelsko-palestinského konfliktu v letech 2010 až 2015: Komparace přístupů politických stran k problematice izraelsko-palestinského konfliktu

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Izraelsko-palestinský konflikt patří k nejvleklejším a nejproblematictějším mezinárodním sporům novodobých dějin s významnými dopady na světové dění. Problematika uznání palestinského státu, posílení palestinského statusu v OSN a problematika hospodářských sankcí patří mezi nejdůležitější aspekty tohoto konfliktu na mezinárodní úrovni. Stanovisko Velké Británie je velmi důležité s ohledem na významný formální a neformální vliv v regionu i historický odkaz mandátní správy území Palestiny v letech 1920-1948. Na první pohled se pozice tří hlavních britských politických stran k izraelsko-palestinskému konfliktu neliší – všechny tři podporují dvoustátní řešení konfliktu a odsuzují výstavbu ilegálních izraelských osad – avšak při bližším zkoumání vyplývají na povrch významné odlišnosti a rozpory, které mají dopad na konkrétní britskou politiku vůči izraelsko-palestinskému konfliktu.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Práce prošla od zadání projektu do odevzdání práce zásadními změnami, které téma práce jednak postupně zužovaly a konkretizovaly, jednak přizpůsobovaly rozsahu a nárokům bakalářské práce.

Původní široké téma srovnání přístupu Labouristické a Konzervativní strany k izraelsko-palestinskému konfliktu v letech 1997-2015 se nejprve zúžilo na srovnání přístupů těchto stran k problematice oficiálního uznání palestinského státu. S ohledem na rozsah a větší plastičnost komparace byly postupně přidány další dva parametry, a to problematika posílení palestinského statusu v OSN a problematika určité formy hospodářských sankcí. Do výzkumu byli posléze ještě zahrnuti Liberální demokraté.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

1. Úvod do problematiky izraelsko-palestinského konfliktu, britské zahraniční politiky a mezinárodní kontext

2. Analýza přístupů politických stran k izraelsko-palestinskému konfliktu

2.1 Přístup Konzervativní a Labouristické strany v historické perspektivě

2.2 Stranické předvolební programy z let 2010 a 2015

2.3 Debata o oficiálním uznání palestinského státu

2.4 Problematika posíleného palestinského členství v OSN

2.5 Problematika ekonomických sankcí

3. Komparace přístupů politických stran k problematice izraelsko-palestinského konfliktu

Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

- HC Deb 28 November 2012, vol. 554, Palestinian Resolution (United Nations), cols. 227-245, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/1211288000004/PalestinianResolution\(UnitedNations\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/1211288000004/PalestinianResolution(UnitedNations)).
- HC Deb 13 October 2014, vol. 586, Palestine and Israel, cols. 61-138, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>.
- HC Deb 1 December 2014, vol. 589, Palestine, cols. 2WH-50WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>.
- HL Deb 29 January 2015, vol. 759, Palestine: Recognition, cols. 407-450, <https://hansard.parliament.uk/Lords/2015-01-29/debates/15012961000874/PalestineRecognition>.
- Clarke, Michael. "The policy-making process" in *British foreign policy: tradition, change and transformation*, eds. M. Smith, S. Smith and B. White. London: Hyman, 1988, 71-95.
- Levey, Zach a Elie Podeh. *Britain and the Middle East: from imperial power to junior*

partner. Brighton: Sussex Academic Press, 2008.

- Rynhold, Jonathan. "British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, 1991-2005: A Bridge between the US and the EU?" in Zach Levey, Elie Podeh (eds). *Britain and the Middle East: from imperial power to junior partner*. Brighton: Sussex Academic Press, 2008.
- Shlaim, Avi. "The foreign secretary and the making of foreign policy" in A. Shlaim, P. Jones and K. Sainsbury (eds), *British foreign secretaries since 1945*. London: David & Charles, 1977.
- Edmunds, June. "The British Labour Party in the 1980s: The Battle Over the Palestinian/Israeli Conflict." *Politics* 18, no. 2 (May 1998): 111. Academic Search Complete, EBSCOhost (staženo 9. 4. 2017).
- Hollis, Rosemary. "Palestine and the Palestinians in British political elite discourse: From 'The Palestine Problem' to 'the Two-State Solution'." *International Relations* 30, no. 1 (March 2016): 3-28. Political Science Complete, EBSCOhost (staženo 9. 4. 2017).
- Rynhold, Jonathan. „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“, *Middle East Review of International Affairs*, Vol. 8, No. 2 (June 2004), 1-22.
- Rynhold, Jonathan and Jonathan Spyer. „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“. *British Journal of Middle Eastern Studies*, Vol. 34, No. 2 (2007). 137-155.

Podpis studenta a datum

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí práce

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru

Obsah

ÚVOD.....	2
KRITIKA POUŽITÉ LITERATURY	5
1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY IZRAELSKO-PALESTINSKÉHO KONFLIKTU, BRITSKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY A MEZINÁRODNÍ KONTEXT	9
1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY IZRAELSKO-PALESTINSKÉHO KONFLIKTU A PALESTINSKÉ STÁTNOSTI.....	9
1.2 BRITSKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA VŮČI IZRAELSKO-PALESTINSKÉMU KONFLIKTU	12
1.3 MEZINÁRODNÍ KONTEXT	15
1.4 ÚVOD DO BRITSKÉHO PARLAMENTARISMU	16
2. ANALÝZA PŘÍSTUPŮ POLITICKÝCH STRAN K IZRAELSKO-PALESTINSKÉMU KONFLIKTU	19
2.1 PŘÍSTUP KONZERVATIVNÍ A LABOURISTICKÉ STRANY V HISTORICKÉ PERSPEKTIVĚ	19
2.1.1 Labouristická strana.....	19
2.1.2 Konzervativní strana	22
2.2 STRANICKÉ PŘEDVOLEBNÍ PROGRAMY Z LET 2010 A 2015.....	23
2.3 DEBATA O OFICIÁLNÍM UZNÁNÍ PALESTINSKÉHO STÁTU	25
2.3.1 Debata v Dolní sněmovně ze dne 13. 10. 2014.....	26
2.3.2 Debata v Dolní sněmovně ze dne 1. 12. 2014.....	32
2.3.3 Debata ve Sněmovně lordů ze dne 29. 1. 2015	33
2.4 PROBLEMATIKA POSÍLENÉHO PALESTINSKÉHO ČLENSTVÍ V OSN	34
2.4.1 Debata v Dolní sněmovně ze dne 28. 11. 2012.....	36
2.5 PROBLEMATIKA EKONOMICKÝCH SANKCÍ.....	38
3. KOMPARACE PŘÍSTUPŮ POLITICKÝCH STRAN K PROBLEMATICE IZRAELSKO-PALESTINSKÉHO KONFLIKTU	43
3.1 PROBLEMATIKA OFICIÁLNÍHO UZNÁNÍ PALESTINSKÉHO STÁTU.....	43
3.2 PROBLEMATIKA POSÍLENÉHO PALESTINSKÉHO STATUSU V OSN.....	44
3.3 PROBLEMATIKA HOSPODÁŘSKÝCH SANKCÍ	45
3.4 SHRNUÍ.....	46
ZÁVĚR	47
SUMMARY	49
POUŽITÁ LITERATURA.....	51
PRIMÁRNÍ ZDROJE	51
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE – ODBORNÉ KNIHY	54
SEKUNDÁRNÍ ZDROJE – AKADEMICKÉ ČLÁNKY, NOVINOVÉ ČLÁNKY A DALŠÍ ELEKTRONICKÉ ZDROJE...	56

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje přístupu hlavních britských politických stran – Konzervativní a Labouristické strany, menší měrou i Liberálních demokratů, k izraelsko-palestinskému konfliktu. Hlavním předmětem výzkumu byla jejich politická pozice ke třem důležitým aspektům této problematiky – otázce oficiálního uznání palestinského státu na bilaterální úrovni, otázce posílení (povýšení) palestinského statusu na nečlenský pozorovatelský stát na úrovni Organizace spojených národů (OSN) a konečně problematice určité formy hospodářských sankcí vůči státu Izrael. Práce je založena na analýze parlamentních debat v Dolní sněmovně i ve Sněmovně lordů v letech 2010-2015.

Izraelsko-palestinský konflikt patří k nejvleklejším a nejproblematičtějším mezinárodním sporům novodobých dějin s významnými dopady na světové dění. Pozice britské vlády, a tedy i hlavních politických stran, v přístupu k dané problematice je velmi důležitá vzhledem k jejímu privilegovanému postavení v Radě bezpečnosti OSN a značnému formálnímu i neformálnímu vlivu v oblasti blízkovýchodního regionu i celosvětově. Stanovisko Velké Británie má také větší váhu vzhledem k historickému odkazu britské mandátní správy nad územím Palestiny v klíčové době (1920-1948), na jejímž konci došlo ke vzniku židovského státu.

Na první pohled se pozice všech tří politických stran k izraelsko-palestinskému konfliktu neliší. Všechny tři podporují takové mírové řešení konfliktu, na jehož konci vznikne plně suverénní a životaschopný palestinský stát vedle státu Izrael s mezinárodně uznanými hranicemi (dále dvoustátní řešení konfliktu¹), a rovněž odsuzují výstavbu, z pohledu mezinárodního práva ilegálních, izraelských osad. Nicméně u nejproblematičtějších aspektů izraelsko-palestinského konfliktu na mezinárodní scéně došlo ve sledovaném období mezi vládou a opozicí k významnějším rozporům. Labouristická strana kupříkladu poměrně ostře kritizovala vládní stanovisko zdržet se hlasování, když se ve Valném shromáždění OSN hlasovalo o posílení statusu Palestiny.² Rezoluce Dolní sněmovny ze dne 13. 10. 2014 vyzývající k uznání

¹ Z anglického pojmu *Two-state solution*.

² Stínový náměstek ministra zahraničí Ian Lucas v této souvislosti mimo jiné řekl: „Ačkoliv Labouristická strana se s vládou shoduje v mnoha oblastech [zahraniční politiky], fundamentálně nesouhlasíme s její pozicí v otázce posílení palestinského statusu v OSN.“ (HC Deb 27 March 2012, vol. 542, *Israel and the Peace Process*, col. 362WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03->

palestinského státu také obnažila rozpory mezi vládní Konzervativní a opoziční Labouristickou stranou.³ Práce si proto klade za cíl tyto odlišnosti blíže prozkoumat, podrobněji identifikovat a poskytnout prostřednictvím komparace komplexnější obraz o přístupech těchto stran k izraelsko-palestinskému konfliktu.

Lze tvrdit, že pro britskou zahraniční politiku je tradičně charakteristický konsenzus obou hlavních politických stran (vládní a opoziční) – konzervativců a labouristů, který vyplývá z objektivních sjednocujících nároků sledovat v zahraniční a bezpečnostní politice národní zájmy. Eventuální rozpory mezi politickými stranami dle všeobecného přesvědčení mohou být zneužity potencionálním nepřítelem. Zahraniční politika rovněž vyžaduje pragmatismus, který má tendenci zahladit ideové rozdíly.⁴ Historik Avi Shlaim tuto tezi dále rozvádí a tvrdí, že neshody a rozpory mezi politickými stranami v zahraniční politice existují, nicméně se omezují na rozdílné akcenty, načasování kroků a detaily, zatímco principy jsou nedotčeny.⁵ Hlavní výzkumná otázka této práce tedy zní, zda i u izraelsko-palestinského konfliktu lze hovořit o tomto konsenzu, anebo jsou rozpory a odlišnosti natolik velké, že se izraelsko-palestinský konflikt svou povahou vymyká tomuto konsenzu. Teze bakalářské práce je pak následující: Ačkoliv se stanoviska politických stran liší a rozcházejí, rozpory nejsou

27/debates/12032749000002/IsraelAndThePeaceProcess). Stínový ministr zahraničí Douglas Alexander tuto vládní pozici označil za zřeknutí se britské zodpovědnosti vůči Palestincům a mírovému procesu, což ve svých důsledcích oslabí britský vliv v této věci. (HC Deb 28 November 2012, vol. 554, *Palestinian Resolution (United Nations)*, cols. 229-231, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution\(UnitedNations\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution(UnitedNations))). V jiné debatě zase Douglas Alexander vládě vytkl, že tato její pozice přispívá k neúspěchu mírového procesu. (HC Deb 9 November 2011, vol. 535, *Middle East and North Africa*, cols. 291-294, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-11-09/debates/11110985000005/MiddleEastAndNorthAfrica>).

³ HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, cols. 61-138,

<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>.

⁴ Michael Clarke, “The policy-making process” in M. Smith, S. Smith and B. White (eds) *British foreign policy: tradition, change and transformation* (London: Hyman, 1988), s. 84. Viz dále například Jason Ralph, “The liberal state in international society: Interpreting recent British foreign policy,” *International Relations*, Vol. 28, No. 1, s. 13-14; Rosara Joseph, *The war prerogative: history, reform and constitutional design* (Oxford: Oxford University Press, 2013), s. 68, 174-175.

⁵ Avi Shlaim, “The foreign secretary and the making of foreign policy” in A. Shlaim, P. Jones and K. Sainsbury (eds) *British foreign secretaries since 1945* (London: David & Charles, 1977), s. 26.

natolik signifikantní, aby bylo možné tvrdit, že se izraelsko-palestinský konflikt vymyká tomuto konsenzu.

Sekundárním cílem této práce je zjistit, jakou argumentaci politické strany a její poslanci zvolili při obhajobě svých pozic. Argumentace byla obzvláště důležitá při, podle některých interpretací v médiích historickém, hlasování v Dolní sněmovně dne 13. října 2014 o návrhu rezoluce vyzývající vládu, aby uznala palestinský stát, jelikož se jednalo o první parlamentní debatu o této problematice v britském parlamentu a Velká Británie byla v tomto ohledu průkopníkem i na evropské úrovni. V této souvislosti si práce klade za cíl potvrdit nebo vyvrátit teorii britské politoložky Rosemary Hollisové, že v britském politickém diskurzu v otázce izraelsko-palestinského konfliktu jsou odkazy na mezinárodní právo a legalitu (objektivní splnění podmínek) často zastíněny praktickými ohledy a výhradami.⁶ U zkoumané problematiky hospodářských sankcí si pak práce klade za cíl identifikovat nejčastější druh poslanci prosazované sankce během parlamentních debat.

Bakalářská práce využívá při výzkumu kvalitativní metodu – analýzu a následnou komparaci tří parametrů. Prvním parametrem byl přístup politických stran a jejich poslanců k oficiálnímu uznání palestinského státu na bilaterální úrovni. Druhým parametrem byla otázka posílení palestinského statusu v OSN. Třetím pak problematika hospodářských sankcí. Konkrétně byla při analýze jednotlivých parlamentních debat užitá obsahová textová analýza. Systematizace argumentů byla založena na indukci, přičemž jednotlivý poslanec mohl uvést více než jeden argument, pakliže spadal pod jinou kategorii. V případě prvního a druhého parametru byly vybrány jen debaty, které se dané problematice věnovaly přímo a výlučně a kterých se zúčastnilo nejvíce poslanců. I v jiných debatách se poslanci problematice věnovali, avšak bylo to jen okrajově a debat se nezúčastnil dostatečně reprezentativní vzorek poslanců (obvykle okolo 10 poslanců). U třetího parametru, hospodářských sankcí, byli zahrnuti jen ti poslanci, kteří prosazovali vytvoření většího nátlaku na Izrael v obecné rovině, ovšem u kterých bylo možné s určitostí říci, že nemyslí diplomatický nátlak, ale vyšší stupeň nátlaku v podobě hospodářských sankcí, a pak samozřejmě poslanci, kteří přímo navrhovali konkrétní formu hospodářské sankce. Co se týče poslanců nesouhlasících s hospodářskými sankcemi, do analýzy byli zahrnuti jen ti, již explicitně vyjádřili

⁶ Rosemary Hollis, "Palestine and the Palestinians in British political elite discourse: From 'The Palestine Problem' to 'the Two-State Solution'," *International Relations*, Vol. 30, No. 1 (March 2016) s. 23-24.

nesouhlas nebo kritizovali návrhy na zavedení hospodářských sankcí nebo obecně odmítli jakoukoliv formu delegitimizace státu Izrael. Do analýzy tedy nebyli zahrnuti poslanci, kteří principiálně odmítali jakékoliv jednostranné kroky v rámci mírového řešení konfliktu, z čehož by se dalo do určité míry vyvozovat i nesouhlasné stanovisko s ekonomickými sankcemi jako prostředku jednostranného nátlaku, a poslanci, kteří prosazovali vytvoření stejného tlaku na obě strany konfliktu. V případě třetího parametru nebyla do analýzy zahrnuta Sněmovna lordů na základě malé relevantnosti pro zkoumanou problematiku - nějakou formu sankcí zde prosazovalo jen několik lordů, z nichž se většinou jednalo o lordy bez stranické příslušnosti.

Pro označení britských politických stran i jejich poslanců byly v práci použity následující zkratky vycházející z originálních názvů: Konzervativní strana (Con), Labouristická strana (Lab), Liberální demokraté (LD), Skotská národní strana (SNP), Plaid Cymru (PC), Demokratická unionistická strana (DUP), Sociálně demokratická a labouristická strana (SDLP), Strana aliance (AP), Zelení (Green), Respekt (Res), nezávislí (Ind) a *crossbenchers*⁷ (CB). Pokud se v práci objevuje pojem ostatní (poslanci), míní se tím poslanci ze stran jiných než Labouristické, Konzervativní nebo Liberálně-demokratické. V práci se poměrně často objevuje výraz *backbencher* a *frontbencher*. Druhý pojem označuje do určité míry privilegovaného poslance (přednostní právo a větší prostor při výstupu v debatách), který zastává vládní pozici, potažmo pozici ve stínové vládě u opoziční strany. Oproti tomu pojem *backbencher* označuje řadového poslance bez vládního angažmá. Na základě terminologie používané při debatách práce používá pojem Palestina (*Palestine*) nebo palestinský stát pro označení Palestinského autonomního území, ačkoliv Velká Británie Palestinu jako stát dosud neuznává.

Kritika použité literatury

Vzhledem k relativní aktuálnosti a povaze tématu se bakalářská práce opírá převážně o primární zdroje. Hlavním jádrem práce jsou parlamentní debaty, jejichž transkripce jsou pod hlavičkou *Hansard* dostupné na oficiálních stránkách parlamentu (<https://hansard.parliament.uk/>). Druhou velkou částí mezi primárními zdroji byly předvolební programy zkoumaných stran z let 2010 a 2015.

⁷ Lordi - nestraníci zasedající ve Sněmovně lordů.

Pokud jde o sekundární zdroje, zde převládají akademické články. Z knižních zdrojů vycházela bakalářská práce především v první kapitole, která slouží k úvodu do problematiky. Mezi nejdůležitější práce, z nichž bakalářská práce čerpala, patří následující publikace: Kniha *Britain and the Middle East: from imperial power to junior partner*, jejímiž editory jsou Zach Levey, a Elie Podeh. Kniha je souborem esejů předních světových odborníků na problematiku britské zahraniční politiky na Blízkém východě. Úvodní část práce čerpala zejména z 16. kapitoly *British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, 1991-2005: A Bridge between the US and the EU?* od Jonathana Rynholda. Profesor Jonathan Rynhold je britský vědec, který v současnosti působí jako zástupce ředitele na fakultě politických studií na Bar Ilanově Univerzitě. Během svého profesního života také přednášel na *London School of Economics*, na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě a na americké Univerzitě George Washingtona ve Washingtonu, D. C. V rámci svého bádání se zaměřuje především na britsko-izraelské a americko-izraelské vztahy, na izraelskou zahraniční politiku v kontextu blízkovýchodního mírového procesu a také na hnutí bojkotu Izraele. K problematice izraelsko-britských vztahů vydal tento autor ještě další dvě publikace „The UK Campaign for an Academic Boycott of Israel“, která vyšla v *Middle East Review of International Affairs*, a společně s Jonathanem Spyerem napsal článek „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“, který vyšel v *British Journal of Middle Eastern Studies*. V letech 2006-2010 byl profesor Rynhold strategickým konzultantem na izraelském ministerstvu zahraničí a veřejně se angažuje proti akademickým bojkotům židovských autorů.

V první i druhé kapitole práce rovněž čerpala z již zmíněného článku „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“ na kterém se spolu s Rynholdem podílel jako spoluautor Jonathan Spyer. Doktor Jonathan Spyer je britský analytik a novinář specializující se na Blízký východ. V současnosti působí jako ředitel *Rubin Center*, izraelského soukromého výzkumného institutu zabývajícího se mezinárodními vztahy, a současně spolupracuje na výzkumu amerického *think tanku Middle East Forum*. Spyer v minulosti zastával také funkci zvláštního poradce pro mezinárodní otázky v izraelské vládě. Spyer je autorem článku „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“, jenž vyšel v periodiku *Middle East Review of International Affairs*, ze kterého práce rovněž významnou měrou čerpala. V těchto dílech autoři Spyer a Rynhold předkládají a rozvíjejí teorii oscilování britské zahraniční politiky mezi diplomatickým a strategickým přístupem (orientací). Strategický přístup prosazují USA,

naopak diplomatický přístup reprezentuje Evropská unie. Velká Británie tak hraje roli určitého prostředníka mezi USA a EU a snaží se stanoviska obou stran vycházejících z odlišných přístupů do určité míry harmonizovat. Podobný model autoři aplikují i na institucionální formování britské zahraniční politiky, v rámci kterého mezi sebou soupeří ministerstvo zahraničí, mající blíže k diplomatickému přístupu, a úřad premiéra, který tradičně více inklinuje ke strategické orientaci. Jonathan Rynhold také přichází ve svém článku „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“ s tezí, že propalestinské postoje jsou nejvíce rozšířeny na levém okraji Labouristické strany, kdežto u umírněnější, centristické pozice převládají spíše proizraelské postoje.

Při historickém nástinu přístupů stran se práce velkou měrou opírá o článek June Edmundsové *"The British Labour Party in the 1980s: The Battle over the Palestinian/Israeli Conflict"*. Doktorka June Edmundsová je britská historička a socioložka, která se ve své profesní činnosti věnuje zejména vztahu britské levice k izraelsko-palestinskému konfliktu, muslimské komunitě ve Velké Británii a obecně lidským právům a migraci. V současnosti přednáší na univerzitě v Sussexu v Centru pro výzkum migrace a také působí jako výzkumná pracovnice na univerzitě v Cambridge. Mezi její hlavní díla věnující se této problematice ještě patří kniha *The Left and Israel: Party Policy Change and Internal Democracy* (2000) a publikace „The Evolution of British Labour Party Policy on Israel in the Post-War Period“ (2000), která vyšla v rámci *Twentieth Century British History*. June Edmunds zastává tezi, že Labouristická strana historicky čelila v otázce izraelsko-palestinského konfliktu dilematu, a proto se její postoj významně proměňoval. Autorka rovněž tvrdí, že propalestinské postoje se šíří uvnitř Labouristické strany od řadových členů a členů odborů nahoru stranickou hierarchií až k poslancům (*bottom-up movement*). V této souvislosti je proto důležitou otázkou, nakolik mohou řadoví členové a propalestinští aktivisté ovlivnit postoj celé strany.

Pro zpracování této práce bylo také důležité dílo britské politoložky Rosemary Hollisové *"Palestine and the Palestinians in British Political Elite Discourse: From "The Palestine Problem" to the Two-State Solution"* publikované v rámci *International Relations*. Rosemary Hollisová je profesorkou na katedře mezinárodní politiky na *City University London* a v minulosti byla ředitelkou výzkumu v *think tanku Chatham House*. Ve svém výzkumu se zaměřuje především na mezinárodně-politické a bezpečnostní otázky Blízkého východu a vztahů Velké Británie, EU a USA se zeměmi tohoto regionu. K dané problematice autorka vydala mimo jiné knihu *Britain and the Middle East in the 9/11 Era* (2010). V kontextu problematiky palestinské státnosti uvádí

autorka tezi, že britská vláda v minulosti nevnímala problematiku palestinské státnosti nikdy izolovaně (*per se*), ale vždy v širším kontextu (strategické, ekonomické ohledy, praktické dopady na mírová jednání). V této věci je podle ní stále trvající kontinuita (publikováno 2016). Naopak hlavní diskontinuitu nalézá autorka v tom, jak je „palestinská věc“ prezentována v politickém či mediálním diskurzu.

V neposlední řadě, kromě dalších knih a publikací, které ovšem byly využity při práci jen okrajově, se tato práce opírá ještě o publikace vydané knihovnou Dolní sněmovny britského parlamentu (*Research briefing papers*) a novinové články z renomovaných britských zpravodajských serverů jako *The Guardian*, *The Independent*, *The Telegraph* a *BBC News*.

1. Úvod do problematiky izraelsko-palestinského konfliktu, britské zahraniční politiky a mezinárodní kontext

1.1 Úvod do problematiky izraelsko-palestinského konfliktu a palestinské státnosti

Izraelsko-palestinský konflikt trvající již několik desetiletí patří k nejvleklejším a nejproblematictějším konfliktům současnosti. Dosud nejvýznamnějším mezníkem konfliktu byly dohody z Osla (I a II) z let 1993 a 1995, které znamenaly klíčový průlom ve vzájemných vztazích a zřízením palestinské autonomie daly základ pro budoucí vytvoření nezávislého palestinského státu. Ačkoliv byla tato dohoda koncipována jako provizorní na dobu 5 let, během níž se očekávalo, že dojde k finální dohodě, včetně nejproblematictějších aspektů – status Jeruzaléma, konečné hranice palestinské státu, výměny území s ohledem na izraelské osady, právo na návrat a eventuální odškodnění palestinských uprchlíků, demilitarizace palestinského státu, izraelská kontrola hranic s Jordánském, distribuce vodních zdrojů atd. – tato provizorní dohoda trvá dodnes.⁸

Nadějný vývoj z 90. let minulého století se však na počátku nového tisíciletí kvůli neochotě obou stran ke kompromisu zkomplikoval natolik, že se mírový proces, navzdory nepolevujícím snahám mezinárodní komunity⁹, dostal do víceméně patové situace, jež byla doprovázena opakovaným vzplanutím násilí.

Zásadním momentem s dalekosáhlými dopady, především pro izraelskou společnost, bylo jednostranné stažení a evakuace židovských osad z pásma Gazy v roce 2005. Navzdory všeobecně hlásanému principu „území za mír“, jenž tvoří základ mírového procesu, evakuace zhoršila v důsledku zaplnění mocenského vakua extremistickou organizací Hamás bezpečnost Izraele, což tento princip do určité míry zdiskreditovalo a zejména to vedlo k posílení izraelské pravice, krajní pravice nevyjímaje, a přitvrzení její politiky.¹⁰

⁸ Marek Čejka, *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. aktualiz. vyd. (Brno: Barrister & Principal, 2013), s. 188-190.

⁹ Dosud nejvýznamnější byla iniciativa tzv. „Kvartetu“ (OSN, USA, Rusko, EU) *Road Map to Peace* nebo například arabský (saúdskoarabský) mírový návrh.

¹⁰ Michael Krupp, *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška: 1948-2013* (Praha: Vyšehrad, 2013), s. 175 a Colin Shindler, *A history of modern Israel*. 2nd ed. (New York: Cambridge University Press, 2012), s. 393-395.

Nejkontroverznější izraelskou politikou je výstavba, z pohledu mezinárodního práva ilegálních, židovských osad na okupovaném palestinském území - na Západním břehu Jordánu. Tato politika je mezinárodní komunitou, včetně Velké Británie, kritizována a odsuzována, jelikož činí dvoustranné řešení konfliktu obtížněji realizovatelným. Především se jedná o fragmentaci a obklopování palestinského osídlení ve východním Jeruzalémě.¹¹ Výstavba osad a s ní spojená ochranná bariéra, která má za cíl chránit Izrael před terorismem, má také dalekosáhlé dopady na životaschopnost a koherenci budoucího palestinského státu, zejména pokud se jedná o hospodářství, infrastrukturu a dopravu.¹² Pravicové koaliční vlády premiéra Benjamina Netanjahua v posledních letech stavbu osad i kvůli závislosti na podpoře krajně pravicových stran a stran zastupujících osadníky podporovaly a využívaly ji jako určitou formu nátlaku, potažmo odvety.¹³

Po uchopení moci radikálním islamistickým hnutím Hamás v Pásmu Gazy v roce 2007 se vyostřily vzájemné vztahy s Izraelem, které čtyřikrát přerostly v plnohodnotné izraelské vojenské invaze (2006, 2008-2009, 2012 a 2014). Zvláště ta poslední byla částí mezinárodní komunity a většinou evropských zemí kritizována jako disproportionální vzhledem k vysokým ztrátám na civilním obyvatelstvu.¹⁴ Izrael se také snažil zamezit raketovým útokům ze strany Hamásu uvalením námořní blokády a izolací pásma Gazy, což mělo vážné hospodářské dopady, včetně vysoké nezaměstnanosti.¹⁵ Právě poslední invaze do Gazy a blokáda vyvolaly silnou odezvu ve Velké Británii, jež byla reflektována i v britském parlamentu, a do určité míry pošramotily obraz Izraele ve světě.¹⁶

Strana Fatáh v čele s Mahmúdem Abbásem se v reakci na tuto *de facto* patovou situaci vydala po roce 2010, z hlediska principů dohod z Osla kontroverzní, unilaterální cestou posilování palestinské státnosti prostřednictvím získávání diplomatického uznání na mezinárodním poli, jednak na půdě OSN, jednak na bilaterální mezistátní úrovni.¹⁷

¹¹ Shindler, *A history of modern Israel*, s. 395.

¹² Krupp, *Dějiny státu Izrael*, s. 172-173.

¹³ Shindler, *A history of modern Israel*, s. 393, 400.

¹⁴ Čejka, *Izrael a Palestina*, s. 274-286.

¹⁵ Shindler, *A history of modern Israel*, s. 388.

¹⁶ Čejka, *Izrael a Palestina*, s. 286.

¹⁷ *Ibid.*, s. 291

Forma uznání přiznáním statusu na úrovni OSN je politickou záležitostí (mechanismus hlasování bez splnění objektivních podmínek) a má kvazi-konstitutivní účinky, které mohou do určité míry kompenzovat nedostatky státnosti v jiných oblastech.¹⁸ Na úrovni OSN Palestinci nejprve usilovali o získání plného členství¹⁹, ale od tohoto záměru nakonec na nátlak USA ustoupili.²⁰ V roce 2012 se však Palestincům podařilo dosáhnout posílení svého dosavadního statusu – nečlenské pozorovatelské entity s posílenými pravomocemi – na nečlenský pozorovatelský stát, jelikož o tomto statusu hlasuje Valné shromáždění (VS OSN) prostou většinou.²¹ Palestině se tím, kromě zisku symetričtějšího postavení pro vyjednávání s Izraelem, otevřela cesta pro přistoupení k jednotlivým agenturám OSN, k některým dalším mezinárodním smlouvám a konvencím, ale hlavně k Římskému statutu Mezinárodního trestního soudu, kam může Palestina postoupit eventuální sporné záležitosti, například žaloby proti Izraeli a jeho představitelům za spáchání údajných válečných zločinů během tažení v pásnu Gazy v roce 2014.²²

Dle mezinárodního práva²³ státnost a uznání státnosti na mezinárodní bilaterální úrovni vyžaduje a předpokládá splnění čtyř základních kritérií: jasně definované území, stálé obyvatelstvo, fungující státní moc a schopnost vstupovat do vztahů s ostatními státy.²⁴ Poslední podmínka prakticky znamená uznání státnosti ostatními státy.²⁵ Jednotlivé státy však nejsou stran oficiálního uznání jiného státu vázány žádnými

¹⁸ Veronika Bílková, „Palestina na křižovatce“, *Ústav mezinárodních vztahů*, 2. 1. 2013. Dostupné na <http://www.iir.cz/article/palestina-na-krizovatce>.

¹⁹ Pro získání plného členství je nejprve nutné získat souhlas 9 z 15 členů Rady bezpečnosti, přičemž žádný stálý člen se nesmí vyjádřit proti. Ve druhém kroku je potřeba dosáhnout podpory dvou třetin členů (zemí) Valného shromáždění. („About UN Membership“, United Nations, dostupné na <http://www.un.org/en/sections/member-states/about-un-membership/index.html>).

²⁰ Čejka, *Izrael a Palestina*, s. 291.

²¹ Veronika Bílková, „Palestina na křižovatce“.

²² Rob Page, „International status of Palestine“, *House of Commons Library*, 8. 10. 2014. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN06992>, s. 6-7 a Rob Page, „In brief: accession of Palestine to the International Criminal Court (ICC)“, *House of Commons Library*, 24. 2. 2015. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN07110>, s. 2-3.

²³ Upraveno zejména Montevidejskou úmluvou (1933) o právech a povinnostech států.

²⁴ Veronika Bílková, „Palestina na křižovatce“.

²⁵ Arabella Lang and Ben Smith, „Palestinian statehood“, *House of Commons Library*, 11. 8. 2011. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN06051>, s. 10.

mezinárodněprávními závazky, což znamená, že mohou dát přednost politickým ohledům před faktickým splněním potřebných náležitostí státnosti.²⁶ Míra či stupeň splnění potřebných podmínek státnosti je další velice problematickou věcí.

Navzdory vyhlášení palestinské nezávislosti v exilu působící Organizací pro osvobození Palestiny (OOP) v čele s Jásirem Arafatem už v roce 1988, nedávným dílčím úspěchům v OSN a faktu, že palestinský stát diplomaticky uznalo již 136²⁷ států z celkem 193, existuje celá řada problematických záležitostí palestinské státnosti. Obecně se předpokládá, že plná státnost (naplnění podmínek státnosti) bude dosažena až uzavřením závěrečné dohody založené na principu dvoustátního řešení. Palestina zatím nesplňuje kritérium jasně definovaných hranic, třebaže strana Fatáh i mezinárodní komunita se víceméně shodují na hranicích z roku 1967 z doby před šestidenní válkou (tzv. „zelená linie“) s možnými drobnými výměnami území s ohledem na izraelské osady. Vláda palestinské autonomie rovněž nemá v důsledku okupace kontrolu nad vzdušným prostorem, hranicemi, ani některými přírodními zdroji, především však má omezené pravomoci v oblasti vnitřní bezpečnosti, obrany a zahraniční politiky. V neposlední řadě mocenské spory mezi Hamásem a Fatáhem s paralelními systémy správy nepřispívají k splnění podmínky o fungující a efektivní jednotné státní moci.²⁸

1.2 Britská zahraniční politika vůči izraelsko-palestinskému konfliktu

Pro britskou zahraniční politiku vůči izraelsko-palestinskému konfliktu je tradičně charakteristická tendence sledovat americkou zahraničně-politickou linii ve strategických otázkách, a naopak spíše linii a politiku Evropské unie v otázkách ekonomických. V praktické diplomatické rovině se pak Velká Británie snaží obě stanoviska koordinovat, potažmo harmonizovat.²⁹ Toto vyvažování a oscilování do značné míry pramení i ze samotného procesu vytváření zahraniční politiky, při kterém

²⁶ Ibid., s. 10-11.

²⁷ Ze stálých členů Rady bezpečnosti OSN to jsou pouze Rusko a Čína.

²⁸ Čejka, *Izrael a Palestina*, s. 287.

²⁹ Jonathan Rynhold, “British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, 1991-2005: A Bridge between the US and the EU?” in Zach Levey, Elie Podeh (eds), *Britain and the Middle East: from imperial power to junior partner*, (Brighton: Sussex Academic Press, 2008), s. 283.

se střetává diplomatický přístup prosazovaný ministerstvem zahraničí a diplomatickou službou a strategický přístup většinou zastávaný premiérem.³⁰

Diplomatický přístup vnímá izraelsko-palestinský konflikt jako hlavní problém blízkovýchodní politiky a jako hlavní překážku rozvoje vztahů s arabskými státy a také upřednostňuje obchodní zájmy, a proto je kritičtější k Izraeli a má větší pochopení pro arabské vidění situace. Strategický přístup naopak vnímá izraelsko-palestinský konflikt jako součást širších problémů a fenoménů, například islámského radikalismu a terorismu. Izrael je považován v prvé řadě za důležitého spojence v regionu právě v boji s těmito širšími problémy.³¹

Na evropské úrovni pak Velká Británie inklinuje ke sledování střední cesty mezi k Izraeli kritičtějším postojem Francie a o poznání benevolentnějším postojem Německa.³² Britský přístup také preferuje a podporuje USA před EU jako nejvhodnějšího mezinárodního aktéra pro zprostředkování vzájemné mírové dohody.³³

Důležitou doktrínou rozšířenou především v řadách ministerstva zahraničí je tzv. *Craigium Dictum*. Podle této koncepce ze 70. let 20. stol. by přežití a nezávislost státu Izrael neměly být předmětem žádného kompromisu, ale s ohledem na britské zájmy v arabském světě musí být Velká Británie citlivější k arabským postojům a názorům než k těm izraelským. Vliv a potřeba této doktríny ještě vzrostla po invazi do Iráku, jež významně poškodila britsko-arabské vztahy.³⁴

V rámci své dlouhodobé oficiální politiky podporuje Velká Británie vyjednanou mírovou dohodu založenou na dvoustátním principu, v rámci které bude suverénní a životaschopný palestinský stát existovat vedle státu Izrael, kterému se dostane dostatečných bezpečnostních záruk. Výchozím bodem pro dvoustátní řešení jsou pak hranice z doby před rokem 1967 s možnými dohodnutými výměnami území. Dále vláda

³⁰ Jonathan Rynhold and Jonathan Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“, *British Journal of Middle Eastern Studies*, Vol. 34, No. 2 (2007), s. 138-141.

³¹ Ibid., s. 138-141.

³² Rynhold, „British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, s. 292.

³³ Ibid., s. 293.

³⁴ Neill Lochery, „Israel and Britain: Tipping the scales of balance“ in Colin Schindler (ed.), *Israel and the World Powers: Diplomatic Alliances and International Relations Beyond the Middle East*, (London: I.B.Tauris, 2014), s. 32-33.

podporuje status Jeruzaléma jako sdíleného hlavního města pro oba státy a spravedlivé a vzájemně dohodnuté urovnání týkající se palestinských uprchlíků.³⁵

Co se týče politiky vůči Izraeli, podporuje britská vláda rozvoj vzájemných obchodních vztahů a dalších forem spolupráce, zejména ve výzkumu a vývoji technologií, a striktně odmítá jakékoliv formy bojkotů, zároveň však Velká Británie odsuzuje stavbu ilegálních židovských osad na Západním břehu Jordánu a neuznává žádné změny hranic (z roku 1967), ledaže by se na tom obě strany dohodly.³⁶

Vzhledem k bezvýhradné podpoře dvoustranného řešení je Velká Británie jedním z hlavních poskytovatelů finanční pomoci a investic palestinské autonomii, ať už skrz rozsáhlé bilaterální programy zaštitěné ministerstvem pro mezinárodní rozvoj, nebo prostřednictvím příspěvků nadnárodním organizacím (OSN, EU, Světová banka, MMF).³⁷ Nadto Velká Británie poskytuje technické a odborné *know-how* pro budování státních institucí, především policejních složek a fungující ekonomiky.³⁸ Na druhou stranu se Velká Británie staví zdrženlivě k palestinským unilaterálním snahám na půdě OSN, což ve výsledku často znamená zdržení se při hlasování v RB OSN nebo na plénu VS OSN, jako tomu bylo při hlasování o posílení statusu Palestiny na nečlenský pozorovatelský stát v roce 2012.³⁹

³⁵ HL Deb 9 May 2011, vol. 727, *Israel and Palestine*, col. 657,

<https://hansard.parliament.uk/Lords/2011-05-09/debates/11050911001595/IsraelAndPalestine>.

³⁶ Guidance: Overseas Business Risk – Israel, FCO, *gov.uk*,

<https://www.gov.uk/government/publications/overseas-business-risk-israel/overseas-business-risk-israel--3>.

³⁷ Ben Smith, Rob Page, Angus Andrews, Vaughne Miller, “The Occupied Palestinian Territories: recent developments”, House of Commons Library, 25. 8. 2015. Dostupné na

<http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7689>, s. 14.

³⁸ Rynhold, “British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, s. 292.

³⁹ Page, “In brief: accession of Palestine to the International Criminal Court, s. 2.

1.3 Mezinárodní kontext

Na mezinárodní úrovni jsou nejdůležitějšími aktéry členové tzv. Kvartetu, tedy OSN, EU, USA a Rusko, přičemž USA se vzhledem ke svému strategickému spojení s Izraelem těší potenciálně největšímu vlivu. Evropská unie je dalším vlivným aktérem vzhledem ke svému značnému normativnímu vlivu obecně a významné finanční podpoře palestinské autonomie.

Poté, co na jaře roku 2014 ztroskotala dosud poslední významná mírová iniciativa vedená americkým ministrem zahraničí Johnem Kerrym a v létě došlo k další izraelské vojenské invazi do Gazy, se část mezinárodní komunity, především země EU, pokusila ustrnulý mírový proces znovu oživit podporou palestinské státnosti. Důležitým faktorem byla také rostoucí frustrace z pokračující výstavby osad a dalších kontroverzních kroků izraelské pravicové vlády v čele s premiérem Benjaminem Netanjahuem.⁴⁰

V tomto ohledu se významným průkopníkem stalo Švédsko, jehož nová levicová vláda na konci října 2014 argumentujíc splněním podmínek státnosti oznámila, že oficiálně uzná palestinský stát.⁴¹ V říjnu také Dolní sněmovna britského parlamentu přijala nezávaznou rezoluci vyzývající k uznání palestinského státu. Kroky švédské vlády a britského parlamentu spustily vlnu obdobných rezolucí. Ačkoliv se nejednalo ani v jednom případě o závazné rezoluce, víceméně obdobné rezoluce byly přijaty parlamenty také v Irsku, Španělsku, Francii, Portugalsku, Itálii a Lucembursku.⁴² Dokonce i Evropský parlament (EP) se usnesl na rezoluci podporující princip palestinské státnosti.⁴³ Ovšem v těchto případech je velmi důležité rozlišovat mezi rezolucemi vyzývajícími k uznání Palestiny bez dalších podmínek a doložek (Velká Británie, Irsko, Francie, Portugalsko a Lucembursko) a rezolucemi vyzývajícími k uznání Palestiny v návaznosti na uzavření závěrečné dohody založené na dvoustátním principu (Itálie, Španělsko, EP).⁴⁴

⁴⁰ Bruno Oliveira Martins, „A Sense of Urgency’: The EU, EU Member States and the Recognition of the Palestinian State“, *Mediterranean Politics*, Vol. 20, No. 2 (2015), s. 281.

⁴¹ Anders Persson, „Sweden's Recognition of Palestine: A Possible Snowball Effect?“, *Palestine - Israel Journal of Politics, Economics, and Culture*; Vol. 20, 2/3 (2015): s. 35.

⁴² Martins, „A Sense of Urgency“, s. 282.

⁴³ Ibid. s. 281.

⁴⁴ Smith, Page, Andrews, Miller, „The Occupied Palestinian Territories: recent developments“, s. 25.

1.4 Úvod do britského parlamentarismu

V rámci britského politického systému je parlament nejvyšším suverénem státní politické moci, v němž se sbíhá moc výkonná a zákonodárná. Britský parlamentní systém je typem asymetrického bikameralismu, kde je rovnováha zákonodárné moci mezi volenou dolní komorou – *House of Commons* a nevolenou horní komorou – *House of Lords* vychýlena významným způsobem ve prospěch Dolní sněmovny. Dolní sněmovna je tvořena 650 poslanci volenými většinovým jednokolovým systémem. Naopak nevolená Sněmovna lordů je tvořena přibližně 800 lordy, z nichž velkou většinu tvoří doživotně jmenovaní lordi a zbytek tvoří dědiční lordi a zástupci duchovenstva (biskupové).⁴⁵

Britský politický systém je tradičně postaven na konfliktním schématu vlády a opozice a volební systém přispívá k bipartismu. Ve sledovaném období 2010-2015 však z voleb vyplynula netradiční koaliční vláda tvořená Konzervativní stranou (306 poslanců) a Liberálními demokraty (57) jako menším koaličním partnerem. Opozici reprezentovala Labouristická strana (258). Do Dolní sněmovny se ještě dostaly malé vesměs regionální strany: DUP (8), SNP (6), Sinn Fein (5), SDLP (3), Plaid Cymru (3), strana Aliance (1), strana zelených (1) a 1 nezávislý.⁴⁶

V Horní sněmovně se lordi také sdružují v politických stranách, stranická disciplína je však volnější a je zde také poměrně vysoký počet nestraníků tzv. *crossbenchers*.⁴⁷

Většina parlamentních nelegislativních debat má jen malý vliv na politiku vlády a jen zřídka debata přivodí změnu rozhodnutí vlády, a tudíž i účast poslanců není obvykle vysoká. Debaty o zahraniční politice jsou však v tomto ohledu výjimkou (viz např. debata a hlasování před intervencí v Sýrii).⁴⁸ Ačkoliv zahraniční politika spadá velkou měrou pod královské prerogativum, kterým disponuje vláda Jejího veličenstva, a

⁴⁵ Lords by party, type of peerage and gender, www.parliament.uk, dostupné na <http://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/lords/composition-of-the-lords/>.

⁴⁶ 2010 UK general election results, The Electoral Commission, dostupné na <http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/uk-general-elections/2010-uk-general-election-results>.

⁴⁷ Roy Bentley, Alan Dobson, Peter Dorey, David Roberts and Steve Lancaster, *British politics in focus: AS level* (Ormskirk: Causeway, 2004), s. 288.

⁴⁸ David Judge, *Political institutions in the United Kingdom* (Oxford: Oxford University Press, 2005), s. 44.

tedy formální pravomoci parlamentu v této oblasti jsou minimální (pouze schvalování rozpočtu), zahraniční politika je tradičně vedena snahou o konsenzuální přístup mezi vládou a opozicí. Navíc se po britské účasti v kontroverzní válce v Iráku vliv parlamentu prostřednictvím neformálních nepsaných konvencí zvětšil. Rozsah působnosti těchto konvencí však není přesně definován a postupně se vyvíjí.⁴⁹ Přestože parlament jako celek hraje zanedbatelnou roli při vlastní formulaci zahraniční politiky, opozice či jednotliví poslanci mohou prostřednictvím návrhů rezolucí nebo skrz parlamentní výbor pro zahraniční politiku vyvíjet na vládu nátlak, podrobit ji kritice či poskytnout doporučení.⁵⁰

Instituce parlamentní debaty je využívána především, kromě prodiskutování problematiky, k upoutání pozornosti či k propagaci stranické pozice. Pro opozici je to tedy vítaná příležitost, jak získat cenné politické body, neboť vláda nad jejich průběhem nemá takovou kontrolu.⁵¹

Poslanci v Dolní sněmovně mají několik oficiálních kanálů, jak iniciovat debatu tím, že předloží návrh rezoluce. Kromě vyhrazeného času pro vládní, opoziční a debaty *backbencherů*, existuje ještě mechanismus *Early Day Motions (EDM)*.⁵² Kontrolu nad organizací programu a navrženou agendou debat má z velké části vláda a prostor pro debaty *backbencherů* je zpravidla nejméně velkorysý.⁵³ Kromě přímé účasti v debatě mohou poslanci ještě využít interpelace na ministry.

V debatě může libovolný poslanec vystoupit jen jednou, nadto může dodatečnou otázkou nebo přímou reakcí vstoupit do výstupu jiného poslance, pokud mu dotyčný dá slovo. S ohledem na omezený čas mají při distribuci prostoru a času pro výstup přednost členové vlády a opozičního stínového kabinetu na úkor právě *backbencherů*.⁵⁴ Debaty v Dolní sněmovně mohou, ale nemusí být zakončeny hlasováním. To závisí jednak na

⁴⁹ Patrick A. Mello, „Curbing the royal prerogative to use military force: the British House of Commons and the conflicts in Libya and Syria“, *West European Politics* 40, No. 1 (2017) s. 81-85.

⁵⁰ Ian Budge, *The new British politics*, 3rd ed. (Harlow: Pearson Longman, 2004), s. 562.

⁵¹ Paul Silk, *How Parliament works*, Second edition (London: Longman, 1989), s. 216.

⁵² Návrhy rezolucí týkajících se téměř libovolného tématu, které jsou vyvěšeny a ostatní poslanci je mohou svým podpisem podpořit. Tento kanál je oblíbený mezi *backbenchery*, ale naděje, že se takto podaný návrh dostane až k projednání na parlamentním plénu, je malá (Michael Rush, *Parliament today* (Manchester: Manchester University Press, 2005), s. 224-225).

⁵³ Rush, *Parliament today*, s. 217.

⁵⁴ Bentley, *British politics in focus*, s. 276.

druhu debaty, jednak na existenci jednomyslné podpory či naopak nesouhlasu pro daný návrh.⁵⁵

⁵⁵ Rush, *Parliament today*, s. 218.

2. Analýza přístupů politických stran k izraelsko-palestinskému konfliktu

2.1 Přístup Konzervativní a Labouristické strany v historické perspektivě

Stranické přístupy a politiky obou hlavních parlamentních stran k izraelsko-palestinskému konfliktu se postupem doby vyvíjely a proměňovaly v důsledku vnitřních posunů na pomyslné pravolevé ideové ose, zejména u Labouristické strany, a vnějších okolností, vlivů a událostí. Vzhledem k tomu, že dominantní postavení premiérů v rámci exekutivní moci se tradičně odráží na stranické úrovni, volba předsedů stran měla klíčový vliv na směřování samotné strany a konkrétní formulaci jednotlivých politik. V neposlední řadě velkou měrou také záleželo na tom, zda a jak dlouho byla strana v inkriminovaném období u vlády. Nároky vládního angažmá směřující k většímu pragmatismu a kontinuitě měly za následek to, že přístup Konzervativní strany byl méně vyhraněný.

V průběhu času se uvnitř obou stran vytvořily konkurující si zájmové skupiny, které se snaží prostřednictvím lobbování u stranického vedení prosadit svoji preferovanou orientaci. Proizraelské sympatie a snahy rozvíjet vzájemné obchodní, kulturní a politické vazby reprezentuje uvnitř Konzervativní strany parlamentní skupina *Conservative Friends of Israel* a v rámci Labouristické strany *Labour Friends of Israel*. Naopak propalestinské sympatie, podporu palestinské věci a obecně širší a hlubší rozvíjení vztahů s arabskými státy prosazují uvnitř Labouristické strany *Labour Friends of Palestine & the Middle East*, přičemž jejich konzervativním ekvivalentem je *Conservative Middle East Council*.

2.1.1 Labouristická strana

Arabsko-izraelský a později izraelsko-palestinský konflikt již dlouho představuje významné dilema pro britskou politickou levič. ⁵⁶ Labouristická strana historicky měla dlouhou tradici sympatií pro sionismus a později pro nově vzniklý stát Izrael, které vzešly z větší morální odpovědnosti vůči Židům pramenící z hrůz šoa, ideologické

⁵⁶ June Edmunds, „The British Labour Party in the 1980s: The Battle Over the Palestinian/ Israeli Conflict,“ *Politics*, Vol. 18, No. 2 (May 1998), s. 112.

blízkosti s vládoucí izraelskou Stranou práce, částečného vzhlížení k izraelské demokratické společnosti a hospodářství se socialistickými prvky (kibucy) a v neposlední řadě i z domácích politických zájmů (většina britské židovské populace volila do 70. let labouristy).⁵⁷

Tato převládající stranická linie se však začala postupně proměňovat v 70. a 80. letech v důsledku dalekosáhlých vnitrostranických změn a vývoje izraelsko-arabského konfliktu. Pod vlivem nástupu tzv. „Nové levice“, kterou silně ovlivnila témata 60. let jako dekolonizace a s ní související národně osvobozenecký boj, jaderné odzbrojení (unilateralismus), vstoupila do strany nová generace politiků jako například Ken Livingston, jež se svým vlivem snažila stranu posunout více směrem ke krajně levicovým pozicím.⁵⁸ Nárůst podpory palestinské věci u této části strany vyvolala především izraelská invaze do Libanonu v roce 1982, v jejímž důsledku významně vzrostlo povědomí o problematice palestinských uprchlíků.⁵⁹ Dalšími formativními momenty byl nástup pravicové strany Likud v roce 1977, která především akcelerovala a rozšířila stavbu izraelských osad na okupovaném území, rozvoj izraelského jaderného programu, vazby na Jihoafrickou republiku uplatňující politiku apartheidu a první intifáda. Tyto okolnosti dále odcizily členy i poslance Labouristické strany od Izraele.⁶⁰

V důsledku těchto okolností se v průběhu 80. let uvnitř strany vyvinuly dvě odlišné pozice. Na jedné straně stála tzv. *soft left*, která sice podporovala palestinské právo na sebeurčení, ale ne na úkor izraelské existence. Dále tento proud prosazoval dvoustátní princip řešení konfliktu, požadoval izraelské stažení z Gazy a Západního břehu Jordánu a také uznání OOP ze strany Izraele. Naproti tomu tzv. *hard left*, kupříkladu sdružená okolo platformy *Tribune group*, přijala antisionistický postoj, jehož součástí bylo i označování Izraele za neokolonialistický a rasistický stát. V tomto postoji šli představitelé *hard left* někdy až tak daleko, že zpochybňovali legitimitu Izraele jako státu.⁶¹

Pro stranickou pozici k izraelsko-palestinské problematice byl tedy směrodatný výrazný posun v profilování strany do levé části levicového politického spektra pod

⁵⁷ Jonathan Rynhold and Jonathan Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“, *British Journal of Middle Eastern Studies*, Vol. 34, No. 2 (2007), s. 142.

⁵⁸ Rynhold, Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena“, s. 143.

⁵⁹ Edmunds, „The British Labour Party in the 1980s“, s. 113.

⁶⁰ Ibid., s. 116.

⁶¹ Ibid., s. 114.

předsednictvím Michaela Foota na počátku 80. let, pro který byl, jak už bylo řečeno, charakteristický silný antikolonialismus a unilateralismus, jehož součástí byla i solidarita s Palestinci.⁶² Tento posun pomohla velkou měrou prosadit odborová hnutí, kde se nárůst solidarity s Palestinci začal projevovat jako první a odkud se také prostřednictvím propalestinských aktivistů v jejich středu tato solidarita šířila i mezi poslance. Na konferencích odborových organizací se také začaly prosazovat rezoluce odsuzující politiku Izraele a propalestinsky formulované rezoluce, které se také objevovaly díky silnému vlivu odborů na stranických konferencích.⁶³ V této době, konkrétně v roce 1982, přijala strana politiku vyzývající k ustavení palestinského státu a uznání a zapojení OOP do jednání.⁶⁴

Nástup Neila Kinnocka do čela strany signalizoval počátek nového směřování, v rámci kterého Labouristická strana upustila od nejkontroverznějších principů (unilateralismus) a posunula se mírně ke středu. Nový předseda Kinnock a širší vedení se snažili snížit vnitřní napětí mezi odlišnými křídly, otupit nejostřejší antiizraelské hrany (vyloučení nejradiálnějších antisionistů) a navenek vystupovat k Izraeli smířlivě. Předsednictvo rovněž opustilo své dřívější závazky a nastoupilo méně kontroverzní politiku podporující pouze palestinské právo na sebeurčení a domovinu.⁶⁵

Nástupem Tonyho Blaira a Gordona Browna šel ideový posun do středo-levicových pozic ruku v ruce s přijetím centristické tradice sympatií k Izraeli.⁶⁶ Díky mírovým dohodám z Osla a vytvoření palestinské autonomie i zmírnění radikalismu samotné OOP se postoje *hard left* umírnily a mezi vedením a propalestinskými aktivisty se ustanovil konsenzus na dvoustátním řešení konfliktu, uznání legitimacy státu Izrael, podpoře palestinského práva na sebeurčení a podpoře mírových snah v OSN.⁶⁷ Pro novou centristickou politiku Tonyho Blaira byl také charakteristický tvrdý postoj vůči terorismu, z čehož plynula i neústupnost vůči radikálnímu hnutí Hamás nebo kritika vlády palestinské autonomie za nedostatečné potírání terorismu.⁶⁸ I když byl během předsednictví a premiérství Tonyho Blaira vliv levého propalestinského křídla

⁶² Ibid., s. 116.

⁶³ Ibid., s. 113, 116.

⁶⁴ Edmunds, „The British Labour Party in the 1980s”, s. 115.

⁶⁵ Ibid., s. 116.

⁶⁶ Rynhold, Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena“, s. 143.

⁶⁷ Edmunds, „The British Labour Party in the 1980s”, s. 115-116.

⁶⁸ Rynhold, „British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era”, s. 293.

labouristů umenšen, několikrát premiér narazil na tvrdou kritiku levého křídla v souvislosti s určitou benevolencí či zdrženlivostí při kritice Izraele, která pramenila jednak z pochopení a vnímavosti pro složitou bezpečnostní situaci, jíž Izrael čelí, jednak z vlivu americké politiky Goerge W. Bushe.⁶⁹ Nejvýznamnější z těchto vnitrostranických rozmíšek byla vyvolána v reakci na válku v Libanonu v roce 2006, jež nakonec přispěla i k jeho samotnému odchodu.⁷⁰

Podle historičky June Edmundsové zůstává hlavní otázkou u Labouristické strany ohledně přístupu k izraelsko-palestinské problematice, zda a do jaké míry mohou propalestinští aktivisté a řadoví členové ovlivnit stranickou politiku a přimět vedení, aby přijalo určitou pozici, kterou původně nepodporovalo.⁷¹

U Labouristické strany lze obecně identifikovat určitý stupeň korelace mezi propalestinskými sympatiemi a krajně levicovými, socialistickými postoji k socioekonomickým otázkám (ilustrativním příkladem je Jeremy Corbyn). Naopak u umírněnější, více centristické pozice převládají spíše proizraelské postoje.⁷²

2.1.2 Konzervativní strana

V Konzervativní straně tradičně existovalo a dodnes existuje,⁷³ byť už zdaleka ne tak vlivné, aristokratické (patricijské) křídlo, které se vyznačovalo antisionismem a jež inklinovalo k podpoře arabské strany jednak pod vlivem strategických a ekonomických ohledů pro britské zájmy, jednak díky silným osobním vazbám. Příslušníci tohoto křídla vzhledem ke svému původu často zastávali vysoké posty ve státní správě, především na ministerstvu zahraničí a v diplomacii, čímž lze do určité míry vysvětlit tradiční dominanci diplomatického přístupu v těchto strukturách.

⁶⁹ Ibid., s. 296 a Rosemary Hollis, Palestine and the Palestinians in British political elite discourse: From 'The Palestine Problem' to 'the Two-State Solution'." *International Relations*, Vol. 30, No. 1 (March 2016), s. 21.

⁷⁰ Anthony Seldon and Guy Lodge, *Brown at 10* (London: Biteback Publishing, 2011), s. 210 a Anthony Seldon, *Blair's Britain, 1997-2007* (Cambridge: Cambridge University Press, 2007), s. 612.

⁷¹ Edmunds, „The British Labour Party in the 1980s”, s. 117.

⁷² Jonathan Rynhold, „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“, *Middle East Review of International Affairs*, Vol. 8, No. 2 (June 2004), s. 5.

⁷³ Ilustrativním příkladem je poslanec Sir Nicholas Soames který je zároveň předsedou *Conservative Middle East Council* (viz <https://cmec.org.uk/about/people/president-%E2%80%93-rt-hon-sir-nicholas-soames-mp>).

Nicméně uvnitř tohoto proudu existovala řada výjimek, jako například Arthur Balfour, jehož působení zásadním způsobem přispělo k vzniku státu Izrael.⁷⁴

Konzervativní strana historicky neměla nijak vyhraněnou politiku vůči arabsko-izraelskému konfliktu a dlouhá období u vlády přinesla spíše pragmatický přístup a vyvažování. Významnou změnou v přístupu Konzervativní strany ke státu Izrael byl příchod Margaret Thatcherové do čela strany. V případě proizraelské pozice Margaret Thatcherové hrála důležitou roli kombinace vzájemně se posilujících vlivů – silná vazba na USA, antikomunismus a nekompromisní postoj k terorismu.⁷⁵

V odkazu své předchůdkyně pokračoval i John Major, který ukončil britské zbrojní embargo na dovoz zbraní do Izraele a jenž se zasadil navzdory arabskému bojkotu o rozvoj vzájemných obchodních vztahů a kooperace v bezpečnostních otázkách. Zároveň však byl John Major prvním západním státníkem, který vedl osobně jednání s palestinským představitelem Jásirem Arafatem na území Palestinské autonomie v roce 1995.⁷⁶ Pod vedením pozdějších předsedů, W. Haguea, I. D. Smithe, Michaela Howarda a Davida Camerona, zůstala tato linie zachována a nelišila se tedy příliš od přístupu vládnoucí Labouristické strany v čele s Blairem.⁷⁷

2.2 Stranické předvolební programy z let 2010 a 2015

Při pohledu na předvolení programy sledovaných politických stran (*manifestos*) z let 2010 a 2015 je zřejmé, že v základních obrysech se přístupy stran neliší. Všechny bez výjimky v principu podporují dvoustátní řešení. Přesto lze při bližším pohledu identifikovat odlišnosti.

Konzervativní strana předkládá ve svém programu z roku 2010 vizi zahraniční politiky založené na liberálně-konzervativním principu kombinujícím liberální zásady s tradičním konzervativním důrazem na realistickou a věcnou zahraniční politiku. Podpora dvoustátního principu řešení konfliktu je chápána i jako příspěvek k zajištění

⁷⁴ Rynhold, Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena“, s. 143-144.

⁷⁵ Rynhold, Spyer, „British Policy in the Arab-Israeli Arena“, s. 144.

⁷⁶ Rynhold, „British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era“, s. 292.

⁷⁷ Rynhold, „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“, s. 5.

britské bezpečnosti ve světě. Dále je zde zmínka o zlepšení vztahů s arabskými státy na Blízkém východě a v severní Africe.⁷⁸

V programu konzervativců z roku 2015 je izraelsko-palestinská problematika více rozvedena. Podpora dvoustranného řešení je doplněna o pasáž, kde se mluví o různé obraně izraelského práva na ochranu své bezpečnosti, ale zároveň i o pokračování odsuzování výstavby izraelských ilegálních osad, neboť to podkopává vyhlídky na mírové řešení konfliktu.⁷⁹

Pro Labouristickou stranu je blízkovýchodní region zásadní pro celosvětovou bezpečnost a mír. Mír na Blízkém východě je proto jedním z jejích nejdůležitějších zahraničně-politických cílů. Ve svém předvolebním programu (2010) Labouristická strana podporuje vytvoření životaschopného palestinského státu, který bude existovat vedle Izraele. Ovšem je zde kladen zvláštní důraz na bezpečnost Izraele. Labouristé rovněž podporují větší zapojení zemí regionu a Arabskou mírovou iniciativu, jejímž obsahovým jádrem je normalizování vztahů mezi Izraelem a arabskými státy výměnou za fungující palestinský stát.⁸⁰

V programu z roku 2015 labouristé zdůrazňují úplnost dvoustranného řešení, tedy existenci životaschopného, fungujícího a nezávislého palestinské státu vedle státu Izrael, který bude zajištěn bezpečnostními zárukami. Podle labouristů konflikt nemůže být řešen v žádném případě vojensky a obě strany se musí vystříhat kroků, které ztěžují dosažení mírové dohody, avšak nekonkretizují jakých.⁸¹

Liberální demokraté kladou důraz především na návrat vlády práva jako středobodu zahraniční politiky a úzkou součinnost s Evropskou unií při řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Podle Liberálních demokratů udržitelné řešení spočívá v rámci dvou oddělených vzájemně se uznávajících států, izraelského a palestinského, založených na hranicích z roku 1967. Strana odsuzuje disproporční užití síly oběma stranami konfliktu a prosazuje, aby Velká Británie spolu s EU vyvolala větší tlak na Izrael kvůli ukončení blokády Pásma Gazy. Liberální demokraté by rovněž přísněji

⁷⁸ The Conservative Manifesto 2010, dostupné na <http://conservativehome.blogs.com/files/conservative-manifesto-2010.pdf>, s. 109-110.

⁷⁹ The Conservative Manifesto 2015, dostupné na <https://www.conservatives.com/manifesto2015>, s. 76.

⁸⁰ The Labour Party Manifesto 2010, dostupné na http://www.cpa.org.uk/cpa_documents/TheLabourPartyManifesto-2010.pdf, s. 10:5.

⁸¹ The Labour Party Manifesto 2015, dostupné na <http://www.labour.org.uk/page/-/BritainCanBeBetter-TheLabourPartyManifesto2015.pdf>, s. 75.

regulovali prodej zbraní, zejména těch, které jsou následně používány k vnitropolitickým represím.⁸²

V následujícím volebním programu Liberální demokraté uvádějí, že podporují oficiální uznání nezávislého palestinského státu, ale s dodatkem, že by to mělo být v okamžiku, kdy to nejvíce pomůže mírovému procesu. Odsouzení Izraele za disproporční akce a pokračování výstavby osad je doplněno o odsouzení Hamásu za odpalování raket cílících na izraelské civilisty.⁸³

Jediní Liberální demokraté mají ve svém programu (2015) zmínku o podpoře uznání palestinského státu, ovšem se zásadním dodatkem zdůrazňujícím kontext mírového procesu (pozitivní přínos). Jak labouristé (2010 i 2015), tak konzervativci (2015) akcentují bezpečností ohledy Izraele, avšak u konzervativců je to formulováno explicitněji.

2.3 Debata o oficiálním uznání palestinského státu

Jádro debaty o uznání palestinského státu Velkou Británií na bilaterální úrovni proběhlo v období od podzimu roku 2014 do jara roku 2015. Podnětem pro debatu byl především stagnující mírový proces a další mírová iniciativa, tentokrát pod záštitou amerického ministra zahraničí Johna Kerryho, která ztroskotala na jaře roku 2014, a další válka v Gaze v létě roku 2014. Důležitým faktorem byl i určitý posun ve vnímání izraelsko-palestinského konfliktu a nárůst sympatií s palestinskou věcí na mezinárodní scéně, jehož vyjádřením bylo mimo jiné i oznámení švédské vlády, že uzná palestinský stát. Nejdůležitějšími debatami byly v této souvislosti debata v Dolní sněmovně ze dne 13. 10. 2014, debata v Dolní sněmovně z dne 1. 12. 2014 a debata ve Sněmovně lordů ze dne 29. 1. 2015.

Co se týče období před rokem 2014, v říjnu 2011 labouristický poslanec Hugh Bayley v Dolní sněmovně přednesl petici občanů z jeho volebního obvodu, jež po

⁸² Liberal Democrat Manifesto 2010, dostupné na

http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf, s. 67-68.

⁸³ Liberal Democrat Manifesto 2015, dostupné na <http://www.libdems.org.uk/read-the-full-manifesto>, s. 146.

parlamentu požadovala, aby vyzval vládu k uznání Palestiny jako nezávislého státu.⁸⁴ V rámci interpelací byla také nadnesena otázka povýšení statusu Palestinské generální delegace v Londýně na plnoprávnou diplomatickou misi.⁸⁵ Během této interpelace lord Wallace ze Saltaire (LD) zastupující vládu na dotaz, jak se vláda staví k otázce oficiálního uznání palestinského státu, také řekl, že vláda je toho názoru, že jediná cesta k suverénnímu palestinskému státu vede skrz bilaterální jednání s Izraelem a dodal, že vláda Palestinské autonomní oblasti nemá kontrolu nad svým teritoriem kvůli okupaci, ani nemá jasně vymezené hranice, což představuje hlavní překážku pro uznání.⁸⁶

2.3.1 Debata v Dolní sněmovně ze dne 13. 10. 2014⁸⁷

Problematika bilaterálního oficiálního uznání palestinského státu Velkou Británií byla poprvé předmětem plnohodnotné debaty v Dolní sněmovně britského parlamentu dne 13. 10. 2014. Nezávazný návrh rezoluce iniciovaný převážně opozičními *backbenchery* ve znění „Parlament je toho názoru, že by vláda měla uznat palestinský stát vedle státu Izrael“⁸⁸ byl předložen labouristickým poslancem Grahamem M. Morrisem. Tento návrh byl po připojení dodatku („jako příspěvek k zajištění vyjednaného dvoustátního řešení“⁸⁹), který navrhl další labouristický poslanec Jack Straw, schválen poměrem 274 ku 12 hlasů. Vláda nebyla povinována se touto rezolucí řídit, jelikož v této oblasti zahraniční politiky parlament může vydávat pouze formálně

⁸⁴ HC Deb 18 October 2011, vol. 533, *Recognition of Palestine as an Independent State*, col. 868, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-10-18/debates/11101877000626/RecognitionOfPalestineAsAnIndependentState>.

⁸⁵ HL Deb 3 February 2011, vol. 724, *Palestine*, col. 1462, <https://hansard.parliament.uk/Lords/2011-02-03/debates/11020329000348/Palestine>.

⁸⁶ *Ibid.*, col. 1462.

⁸⁷ HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, cols. 61-138, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael> a HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, Division 54, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/division/1410142000423/PalestineAndIsrael?outputType=Names>.

⁸⁸ V originální podobě: „*That this House believes that the Government should recognise the state of Palestine alongside the state of Israel*” (Business Today: Chamber for Monday 13 October 2014, www.parliament.uk, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmagenda/ob141013.htm>).

⁸⁹ V originální podobě „*as a contribution to securing a negotiated two state solution.*“ (Business Today: Chamber for Monday 13 October 2014, www.parliament.uk, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmagenda/ob141013.htm>).

nezávazné rezoluce. Mimo to se nejednalo o vládní návrh rezoluce, nýbrž o návrh z iniciativy *backbencherů*.

Debaty se zúčastnilo celkem 69 poslanců z celkového počtu 650.⁹⁰ Během debaty se ve prospěch návrhu vyjádřilo 43 poslanců (26 Lab, 10 Con, 2 LD, 1 PC, 1 SDLP, 1 SNP, 1 Ind, 1 Green). Jejich nejčastějšími argumenty byly:

- 1) *Vyhlídky na dvoustátní řešení se zhoršují, status quo je neudržitelný, a proto je potřeba se aktivně zapojit a vyvinout politický tlak na Izrael, jehož nelegální osadnická politika je hlavní překážkou realizace dvoustátního řešení.*⁹¹
- 2) *Je to palestinské nezcizitelné přirozené právo, nikoliv dar či předmět jednání, a je morálně správné a spravedlivé toto právo uzнат.*⁹²
- 3) *Uznání palestinského státu přispěje mírovému procesu, protože, alespoň částečně, vyváží dosud nerovné postavení obou stran konfliktu při vyjednávání, pokud jde o mezinárodněprávní status.*⁹³
- 4) *Přijetí rezoluce podpoří umírněnější síly na palestinské straně, které usilují o diplomatické nenásilné řešení konfliktu (strana Fatáh v čele s Mahmúdem Abbásem).*⁹⁴
- 5) *Velká Británie má zvláštní historický závazek a zodpovědnost vůči Palestině a její státnosti vzhledem k vykonávání mandátní správy a nadto principy obsažené v Balfourově deklaraci (občanská a náboženská práva nežidovských komunit Palestiny) jsou Izraelem porušovány.*⁹⁵
- 6) *Přijetí rezoluce bude východiskem z patové situace, do které se mírový proces dostal, a pobídkou pro obě strany k obnovení jednání.*⁹⁶
- 7) *Je nepřijatelné, aby Izrael disponoval právem veta nad palestinským právem na sebeurčení, potažmo nad svrchovaností britského parlamentu. Je to záležitost bilaterálního vztahu mezi Velkou Británií a Palestinou.*⁹⁷

⁹⁰ Z toho bylo 26 Con, 33 Lab, 3 LD, 1 DUP, 1 GREEN, 2 IND, 1 SNP, 1 SDLP, 1 PC.

⁹¹ Tento argument zmínilo 21 poslanců (13 Lab, 4 Con, 2 LD, 2 ostatní).

⁹² Tento argument byl zmíněn 17 poslanci (10 LAB, 6 Con, 1 ostatní).

⁹³ Tento argument uvedlo 15 poslanců (9 Lab, 3 Con, 3 ostatní).

⁹⁴ Tento argument uvedlo 14 poslanců (9 Lab, 3 Con, 2 LD).

⁹⁵ Tento důvod zmínilo 12 poslanců (8 Lab, 3 Con, 1 LD).

⁹⁶ Tento důvod byl zmíněn 12 poslanci (9 Lab, 2 Con, 1 ostatní).

⁹⁷ Tento důvod zmínilo 9 poslanců (7 Lab, 1 Con, 1 ostatní).

Mezi dalšími vícekrát zmíněnými argumenty na podporu přijetí rezoluce v debatě zaznělo, že *Palestina splňuje podmínky a kritéria státnosti a 134 zemí ji už uznalo, samotný návrh rezoluce se těší značné podpoře i v Izraeli a rezoluce má širokou podporu veřejného mínění ve Velké Británii.*

V neprospěch přijetí rezoluce se během debaty vyjádřilo 10 poslanců (8 Con, 1 Lab, 1 DUP). Jejich nejčtenější argumenty byly následující:

- 1) *Jednostranné kroky - uznání Palestiny před uzavřením závěrečné mírové dohody - podkopávají přímá izraelsko-palestinská mírová jednání, jež jsou jedinou cestou k mírové dohodě.*⁹⁸
- 2) *Je to předčasné, neboť Palestina nesplňuje kritéria pro státnost (chybí jednotná vláda, Palestina nemá přesně vymezené hranice, vláda nevykonává kontrolu nad zahraniční ani obrannou politikou) a oficiální uznání by mělo být navázáno na konečnou mírovou dohodu.*⁹⁹
- 3) *Hlavní překážkou pro uznání Palestiny je teroristická organizace Hamás, jež neuznává existenci židovského státu.*¹⁰⁰

Mezi dalšími vícekrát zmíněnými argumenty proti přijetí rezoluce zaznělo, že *se jedná pouze o symbolické gesto, které nebude mít žádné praktické výhody ani reálný dopad a že to není v britském zájmu, jelikož to zkomplikuje vzájemné vztahy s Izraelem.*

Zajímavým aspektem debaty bylo, že poměrně málo poslanců postavilo svůj argument na mezinárodním právu a splnění či nesplnění kritérií pro státnost. Poslanci se také jen zřídka odvolávali na předešlou tradiční britskou praxi při uznávání států. Přesto došlo k pozoruhodnému momentu, kdy se dva bývalí ministři zahraničí Malcolm Rifkind (Con)¹⁰¹ a Jack Straw (Lab)¹⁰² odkazem na předešlou britskou tradici při uznávání států snažili podpořit svá protichůdná stanoviska.¹⁰³

⁹⁸ Tento argument uvedlo 9 poslanců (7 Con, 1 Lab, 1 ostatní).

⁹⁹ Takto argumentovalo 7 poslanců (5 Con, 1 Lab, 1 ostatní).

¹⁰⁰ Tento argument uvedlo 6 poslanců (5 Con, 1 ostatní).

¹⁰¹ Malcolm Rifkind poukazoval na to, že Velká Británie tradičně uznává země s jednotnou vládou, jasně vymezenými hranicemi, armádou, vojenskými kapacitami a s kontrolou nad zahraniční a obrannou politikou.

¹⁰² Jack Straw zmínil britský závazek v rámci Kvartetu a strategie v rámci *Road Map to Peace*, jedním z jejichž ujednání je podporování mezinárodního uznání palestinského státu.

¹⁰³ Victor Kattan, review of *Democratic Statehood in International Law: The Emergence of*

Nejčastějším ryze labouristickým argumentem byla podpora domácího veřejného mínění, což je pro opoziční stranu příznačné. Naopak jen konzervativní poslanci poukazovali opakovaně na to, že *se jedná pouze o symbolické gesto* a že *Palestina nesplňuje podmínky státnosti*.

Vládní stanovisko v debatě ozřejmil náměstek ministra zahraničí Tobias Ellwood (Con). Ellwood řekl, že „vláda si rezervuje právo rozhodnout se pro uznání Palestiny v momentě, kdy uzná, že je to nepříhodnější pro úspěch mírového procesu, protože vyjednané ukončení okupace je nejefektivnější cestou k dosažení plné palestinské státnosti.“¹⁰⁴

Jelikož se návrh rezoluce nedočkal ani jednohlasné podpory ani nesouhlasu, proběhlo hlasování. Ve prospěch přijetí rezoluce se vyslovilo 274 poslanců, naopak proti hlasovalo pouze 12 poslanců, čímž byla rezoluce přijata.¹⁰⁵ Důležitým aspektem byla účast při hlasování. Celkově se hlasování zúčastnilo 290 poslanců, což je méně než polovina z celkového počtu.¹⁰⁶

Návrh rezoluce se dočkal poměrně široké podpory poslanců napříč stranami, včetně klíčové silné podpory u Labouristické strany a většinové podpory zúčastněných konzervativních poslanců. Jediní poslanci severoirské Demokratické unionistické strany jednohlasně hlasovali proti návrhu. Jelikož se jednalo o návrh předložený *backbenchery*, vládní ministři z Konzervativní a Liberálně-demokratické strany se tradičně hlasování nezúčastnili.¹⁰⁷ Ostatním jejím poslanců pak byla při hlasování ponechána volnost v hlasování,¹⁰⁸ na rozdíl od Labouristické strany, která na hlasování uplatnila tzv. *one-*

New States in Post-Cold War Practice by Jure Vidmar, *The Modern Law Review*, Vol. 78, No. 2 (March 2015), s. 397-398.

¹⁰⁴ HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, cols.92, 94,

<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>.

¹⁰⁵ Návrh podpořilo 192 Lab, 39 Con, 28 LD, 6 SNP, 3 PC, 2 Ind, 2 SDLP, 1 AI, 1 Green. Proti návrhu hlasovalo 6 Con, 5 DUP, 1 LD.

¹⁰⁶ The public whip: „Recognition of the State of Palestine Alongside the State of Israel — 13 Oct 2014 at 21:56“, *publicwhip.org.uk*, dostupné na <http://www.publicwhip.org.uk/division.php?date=2014-10-13&number=54>.

¹⁰⁷ „MPs back Palestinian statehood alongside Israel“, *BBC News*, 14. 10. 2014.

<http://www.bbc.com/news/uk-politics-29596822>.

¹⁰⁸ Patrick Wintour, „MPs vote to recognise Palestinian state, adding to pressure on Israel“, *The Guardian*, 13. 10. 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/13/mps-vote-to-recognise-palestinian-state>.

line whip, který doporučuje přítomným poslancům hlasovat podle stranické linie, tedy v tomto případě návrh podpořit.¹⁰⁹

Přístup Labouristické strany nebyl od začátku jednoznačný, a dokonce se objevily pochybnosti, zda návrh předložený jejím vlastním poslancem je kompatibilní s oficiální stranickou politikou vůči izraelsko-palestinskému konfliktu.¹¹⁰ Nicméně její stínový náměstek ministra zahraničí Ian Lucas při debatě ujistil, že Labouristická strana návrh v původní i pozměněné podobě podporuje, protože odráží její dlouhodobou podporu principu uznání palestinské státnosti. Původní návrh předložený jejím poslancem G. M. Morrisem¹¹¹, považovaný částí strany, včetně *frontbencherů* a dalších vlivných členů, za příliš jednostranný a protiizraelsky zaměřený, tak stranu rozdělil. Část poslanců rovněž kritizovala uvalení *one-line whip*.¹¹² Možná rebelie byla nakonec odvrácena až intervencí stranického vedení, které prostřednictvím Jacka Strawa původní návrh doplnilo o již zmíněný dodatek,¹¹³ čímž výrazně snížilo problematičnost celého návrhu z pohledu stranické politické linie. Zároveň se tím i zvýšila přijatelnost návrhu pro ostatní strany napříč politickým spektrem, včetně důležité části poslanců Konzervativní strany. I přesto se však část labouristů s odlišným názorem záměrně hlasování nezúčastnila, aby se tak nemusela vzepřít stranickému nařízení.¹¹⁴ Celkem se

¹⁰⁹ Ben Riley-Smith, „MPs vote overwhelmingly in favour of recognising Palestinian state“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/11160134/MPs-vote-overwhelmingly-in-favour-of-recognising-Palestinian-state.html> a Patrick Wintour, „MPs vote to recognise Palestinian state, adding to pressure on Israel“, *The Guardian*, 13. 10. 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/13/mps-vote-to-recognise-palestinian-state>.

¹¹⁰ Oliver Wright, Donald Macintyre, „Israel-Gaza conflict: MPs set to vote to recognise the state of Palestine“, *The Independent*, 9. 10. 2014. <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/israel-gaza-conflict-mps-set-to-vote-to-recognise-state-of-palestine-9785875.html>.

¹¹¹ Graham M. Morris je předsedou zájmového klubu *Labour Friends of Palestine & the Middle East*.

¹¹² Ben Riley-Smith, „MPs vote overwhelmingly in favour of recognising Palestinian state“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/11160134/MPs-vote-overwhelmingly-in-favour-of-recognising-Palestinian-state.html> a Patrick Wintour, „Labour split on vote over Palestine state“, *The Guardian*, 12. 10. 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/12/mps-vote-recognition-palestinian-state>.

¹¹³ „...jako příspěvek k zajištění vyjednaného dvoustátního řešení.“

¹¹⁴ Ben Riley-Smith, „MPs vote overwhelmingly in favour of recognising Palestinian state“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/11160134/MPs-vote-overwhelmingly-in-favour-of-recognising-Palestinian-state.html>.

hlasování zúčastnily tři čtvrtiny labouristických poslanců.¹¹⁵ Na rozdíl od konzervativních a liberálně-demokratických protějšků se členové labouristické stínové vlády, včetně předsedy Edwarda Milibanda a stínového ministra zahraničí Douglase Alexandera, hlasování zúčastnili a rezoluci podpořili.

Velmi důležitým momentem bylo pro přístup Konzervativní strany to, že dodatek předložený jejím poslancem Guto Bebbem a podporovaný velkou měrou konzervativci, jenž doplňoval původní návrh o pasáž dávající uznání do kontextu s uzavřením závěrečné mírové dohody, nebyl poslanci vybrán.¹¹⁶ Dodatek návrhu právě v této podobě nejvíce reflektoval stanovisko strany, že bilaterální jednání jsou jedinou cestou ke stabilnímu míru. Naproti tomu úspěšný dodatek podpořený většinově labouristy zdůrazňuje uznání Palestiny jako příspěvku k vyjednanému dvoustátnímu řešení.

Většina přítomných poslanců Konzervativní strany sice rezoluci podpořila, avšak velmi důležitým faktorem byla celková účast při hlasování. Hlasování se zúčastnilo jen 45 konzervativních poslanců, což je jen 15 % z celkového počtu.¹¹⁷ Velká část konzervativních poslanců, částečně i poté co nebyl zvolen dodatek jejich poslance Guto Bebba, tak zvolila neúčast na hlasování jako formu opozice, aby nezvyšovala váhu, a tedy i význam, hlasování v okamžiku, kdy bylo jasné, že opoziční návrh se těší dostatečné podpoře. Lze to ilustrovat na tom, že pouze jeden konzervativní poslanec vystupující v debatě proti návrhu následně i podle toho hlasoval, i na stanovisku Guto Bebba vyjádřeném v novinovém článku, ve kterém obhajoval svoji pozici hlasování se nezúčastnit a vyzýval ostatní poslance k podobnému kroku.¹¹⁸

¹¹⁵ The public whip: „Recognition of the State of Palestine alongside the State of Israel — 13 Oct 2014 at 21:56“, *publicwhip.org.uk*, dostupné na <http://www.publicwhip.org.uk/division.php?date=2014-10-13&number=54>.

¹¹⁶ Celý dodatek v původním znění: „At end, add ‘, on the conclusion of successful peace negotiations between the Israeli government and the Palestinian Authority.’“ (Business Today: Chamber for Monday 13 October 2014, *www.parliament.uk*, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmagenda/ob141013.htm>).

¹¹⁷ The public whip: „Recognition of the State of Palestine alongside the State of Israel — 13 Oct 2014 at 21:56“, *publicwhip.org.uk*, dostupné na <http://www.publicwhip.org.uk/division.php?date=2014-10-13&number=54>.

¹¹⁸ Guto Bebb, „Labour’s Palestinian vote damages Britain“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/ed-miliband/11157561/Labours-Palestinian-vote-damages-Britain.html>.

Poslanci Liberálně-demokratické strany, až na jedinou výjimku, návrh podpořili, neboť se řídili závěry vnitrostranického hlasování, ve kterém se shodli na podpoře uznání palestinského státu existujícího vedle státu Izrael. Nicméně hlasování se jich zúčastnila jen zhruba polovina.¹¹⁹

2.3.2 *Debata v Dolní sněmovně ze dne 1. 12. 2014*¹²⁰

Parlamentní debata ze dne 1. 12. 2014 byla uspořádána především proto, že se v předchozí debatě (13. 10. 2014) nedostalo kvůli omezenému času na všechny poslance přející si se k dané problematice vyjádřit. Část poslanců z Labouristické strany chtěla také vyjádřit svůj nesouhlas nad rozhodnutím vlády tuto rezoluci, ač nezávaznou, podpořenou velkou většinou, navíc poslanci napříč politickým spektrem, nereflektovat. Debatu se podařilo zajistit opět Grahamu M. Morrisovi (Lab).

Do debaty se zapojilo 50 poslanců, z nichž 21 vyjádřilo rezoluci z 13. 10. 2014 podporu, naopak 6 zaujalo opačný názor.¹²¹ Argumenty poslanců byly víceméně totožné vzhledem ke krátké době mezi oběma zasedáními. Nově však 7 poslanců podpořilo váhu svého argumentu ve prospěch uznání poukázáním na *mění se politické klima, což se projeví jednak širokou podporou parlamentní rezoluce z 13. 10. 2014, jednak chystanými obdobnými rezolucemi v dalších evropských zemích*.¹²²

I když se jednalo jen o malý vzorek poslanců, tentokrát většina přítomných konzervativních poslanců vyjádřila nesouhlasné stanovisko s rezolucí, včetně několika poslanců, kteří se inkriminovaného hlasování nezúčastnili.

Stínový náměstek ministra zahraničí Gareth Thomas (Lab) však upozornil, že labouristická podpora přijaté rezoluce znamenala pouze vyjádření podpory principu a konkrétní načasování uznání zůstává plně na rozhodnutí současné i budoucí vlády.¹²³

¹¹⁹ HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, col. 118,

<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>.

¹²⁰ HC Deb 1 December 2014, vol. 589, *Palestine*, cols. 2WH – 50WH,

<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>.

¹²¹ Debaty se zúčastnilo 24 Lab, 17 Con, 5 LD, 1 Ind, 1 Res, 1 PC, 1 SDLP. Podporu rezoluci vyjádřilo 12 Lab, 3 Con, 2 LD, 1 Res, 1 PC, 1 SDLP. Nesouhlas s rezolucí vyjádřilo 5 Con, 1 Lab.

¹²² Tento argument uvedli 3 Lab, 2 Con, 1 LD, 1 ostatní.

¹²³ HC Deb 1 December 2014, vol. 589, *Palestine*, col. 45WH,

<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>.

Stanovisko vlády přednesené náměstkem ministra zahraničí Tobiasem Ellwoodem (Con) zůstalo navzdory vůli parlamentu stejné – tedy, že pro vládu je klíčová celková strategie, a ne symbolika. Vláda si proto rezervuje právo oficiálně uznat Palestinu v příhodnější okamžik pro úspěch celého mírového procesu, neboť nyní, když usedají obě strany k jednání, by uznání Palestiny mohlo mít negativní dopady na průběh rozhovorů.¹²⁴

2.3.3 *Debata ve Sněmovně lordů ze dne 29. 1. 2015*¹²⁵

Zasedání horní komory britského parlamentu za účelem projednání rezoluce¹²⁶ přijaté v Dolní sněmovně proběhlo z popudu vlády, předloženo lordem Steelem z Aikwoodu (LD), dne 29. 1. 2015. I když počet zastánců i odpůrců inkriminované rezoluce byl zhruba vyvážený, návrh horní komorou prošel, aniž by o něm bylo hlasováno, protože Sněmovna lordů rezoluci Dolní sněmovny pouze brala na vědomí (*take note motions*).¹²⁷

Debaty se zúčastnilo 30 lordů,¹²⁸ přičemž poměr zastánců i odpůrců parlamentní rezoluce v podobě přijaté Dolní sněmovnou byl vyrovnaný. Ve prospěch rezoluce vystoupilo 15 lordů (4 LD, 3 Con, 3 Lab, 2 NA, 2 CB a 1 zástupce duchovenstva), kdežto nesouhlasné stanovisko vyjádřilo také 15 lordů (6 Lab, 3 Con, 2 LD, 4 CB). Právě kontrast podpory rezoluce u Labouristické strany v dolní a horní komoře parlamentu je pozoruhodný. Pokud jde o ostatních strany, rozdílů oproti debatě a hlasování v Dolní sněmovně byly zanedbatelné.

Ve Sněmovně lordů byly mezi zastánci rezoluce nejčastěji zmíněnými argumenty *morální přirozenoprávní argument*¹²⁹ a argument o *uznání Palestiny jako prostředku nátlaku na Izrael kvůli jeho kontroverzní politice*.¹³⁰ Na druhé straně mezi

¹²⁴ Ibid., col. 49WH.

¹²⁵ HL Deb 29 January 2015, vol. 759, *Palestine: Recognition*, cols. 407-450, <https://hansard.parliament.uk/Lords/2015-01-29/debates/15012961000874/PalestineRecognition>.

¹²⁶ K původní rezoluci bylo ještě připojeno: „...a že toto doporučení bylo také přijato Evropským parlamentem, parlamenty Švédska, Francie, Irsko, Portugalska a Lucemburska.“

¹²⁷ Michael Rush, *Parliament today*, s. 218.

¹²⁸ Z toho bylo 9 Lab, 6 Con, 6 LD, 6 CB, 2 nezařazení a 1 zástupce duchovenstva.

¹²⁹ Takto argumentovalo 8 lordů (2 Con, 1 Lab, 1 LD, 4 ostatní).

¹³⁰ Tento důvod podpory rezoluce uvedlo 7 lordů (4 LD, 1 Lab, 2 ostatní).

odpůrci nejčastěji zazněl argument o *kontraproduktivě jednostranných kroků, které ztěžují jednání*.¹³¹ Dále argument o *předčasnosti tohoto kroku z důvodu dosud nenaplnění kritérií státnosti*.¹³² A konečně argument založený na tom, že *hlavní překážkou uznání je teroristická organizace Hamás*.¹³³

Baronka Morgan z Ely (Lab), vystupující z pozice mluvčí stínové vlády pro zahraniční věci, v debatě zopakovala, že přijatá rezoluce nezavazuje Labouristickou stranu okamžitě uznat Palestinu, pokud by zvítězila ve volbách, ani to není výzvou vládě, aby tak okamžitě učinila. Labouristická podpora rezoluce znamená pouze potvrzení její podpory principu uznání palestinské státnosti. Načasování a mechanismus uznání by tedy mělo zůstat na uvážení vlády.¹³⁴

Vládu zastupoval Lord Wallace ze Saltaire (LD) a kromě zopakování oficiálního stanoviska vlády o předčasnosti kroku varoval izraelskou vládu, že se v důsledku současné politiky veřejné mínění, nejenom ve Velké Británii, obrací proti Izraeli.¹³⁵

Vláda do konce volebního období svoji zahraničně-politickou pozici navzdory tlaku ze strany parlamentu nezměnila a palestinský stát neuznala.

2.4 Problematika posíleného palestinského členství v OSN

Problematika posílení statusu palestinského členství v OSN se při debatách a interpelacích v britském parlamentu objevovala především v roce 2011, kdy se diskutoval palestinský záměr získat plné členství v OSN, od kterého nakonec palestinská strana upustila, a v roce 2012, kdy se projednávala záležitost povýšení palestinského statusu na nečlenský pozorovatelský stát.

Při debatě ze dne 9. 11. 2011 týkající se širšího regionu Blízkého východu a severní Afriky nastínil ministr zahraničí William Hague předběžnou vládní politiku a základní stanovisko k této věci takto: Na jednu stranu, vzhledem k tomu, že Palestina zaznamenala značný pokrok v plnění kritérií pro členství v OSN, včetně státnosti, Velká Británie nebude hlasovat proti, na druhou stranu Velká Británie ani nemůže hlasovat pro

¹³¹ Tento důvod zmínilo 14 lordů (6 Lab, 3 Con, 1 LD, 4 ostatní)

¹³² Tento argument vyslovilo 8 lordů (4 Lab, 1 Con, 1 LD, 2 ostatní).

¹³³ Tento důvod artikulovalo 7 lordů (3 Con, 3 Lab, 1 LD).

¹³⁴ HL Deb 29 January 2015, vol. 759, *Palestine: Recognition*, col. 445,

<https://hansard.parliament.uk/Lords/2015-01-29/debates/15012961000874/PalestineRecognition>.

¹³⁵ *Ibid.*, col. 446.

s ohledem na ústřední princip britské zahraniční politiky, čímž je podpora přímých bilaterálních jednání, respektive co nejrychlejšího návratu k nim, neboť přímé mírové rozhovory jsou jedinou cestou k naplnění palestinských aspirací.¹³⁶ A v tuto chvíli je vláda toho názoru, že hlasování pro plné palestinské členství v OSN by snížilo motivaci pro Palestince a ochotu Izraelců usednout k jednáním.¹³⁷

Stanovisko vlády se ale setkala se silnou kritikou opozice. Stínový ministr zahraničí Douglas Alexander (Lab) ve stejné debatě mimo jiné prohlásil, že vláda by měla podpořit uznání palestinské státnosti v OSN jako součást postupných kroků vedoucím ke dvoustátnímu řešení. Rozhodnutí zdržet se hlasování v této situaci, kdy mírový proces stagnuje a kdy se žádná skutečná jednání nevedou, podle něj k úspěchu mírovému procesu vůbec nepřispěje.¹³⁸

Rovněž náměstek stínového ministra zahraničí Ian C. Lucas (Lab) vyjádřil ostrý nesouhlas s touto politikou poukazem na to, že právě OSN, jako nejdůležitější široce respektovaná multilaterální organizace, může zajistit průlom v celé věci v této situaci, kdy se mírový proces na bilaterální úrovni zadrhl.¹³⁹

Tato problematika byla také obsahem dvou *EDMs*, vyvěšených návrhů rezolucí, ke kterým poslanci mohou přiložit své podpisy, aby tak zvýšili šance návrhu na plenární projednání. Ačkoliv se ani jeden návrh nedostal na program jednání, ostatně tomu bývá u *EDMs* jen velmi zřídka, *EDMs* mohou být důležitým ukazatelem postojů, názorů a nálad poslanců, kteří nemají pro omezený prostor a čas příležitost vystoupit v důležitých debatách nebo je jinak omezuje stranická disciplína.¹⁴⁰

První návrh na podporu plného palestinského členství v OSN vyvěšený v září 2011 labouristickou poslankyní Ann Clwyd a zaštitěný Richardem Burdenem (Lab),

¹³⁶ HC Deb 9 November 2011, vol. 535, *Middle East and North Africa*, col. 290, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-11-09/debates/11110985000005/MiddleEastAndNorthAfrica>.

¹³⁷ *Ibid.*, col. 296.

¹³⁸ *Ibid.*, cols. 293, 294.

¹³⁹ HC Deb 27 March 2012, vol. 542, *Israel and the Peace Process*, col. 362WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-27/debates/12032749000002/IsraelAndThePeaceProcess>.

¹⁴⁰ Michael Rush, *Parliament today* (Manchester: Manchester University Press, 2005), s. 224-225.

Tony Lloydem (Lab), Andy Slaughterm (Lab), Nicholasem Soamesem (Con) a Jo Swinsonovu (LD) získal podporu 115 poslanců.¹⁴¹

K tomuto návrhu byl připojen pozměňovací návrh, který vyzýval k *striktnímu rozlišování mezi Pásmem Gazy ovládaném teroristickým hnutím Hamás a Západním břehem Jordánu spravovaném umírněnějším hnutím Fatáh, a tudíž pouze o území kontrolovaném vládou tvořenou stranou Fatáh by se mělo uvažovat v souvislosti se státností*.¹⁴² Tento pozměňovací návrh předložený konzervativním poslancem Robertem Halfonem a zaštitěný Davidem Amesseem (Con), Julianem Lewisem (Con), Williamem McCreaem (DUP) a Jimem Shannonem (DUP) však nezískal podporu ani jednoho dalšího poslance.¹⁴³

Druhý návrh EDM podporující uznání státnosti Palestiny na úrovni OSN vedle státu Izrael¹⁴⁴ předložil v září 2012 Richard Burden (Lab) a zaštitili ho Jack Straw (Lab), Crispin Blunt (Con), Nicholas Soames (Con), Stephen Williams (LD) a Caroline Lucasová (Green). Návrhu se dostalo téměř stejné podpory jako předchozímu - návrh podpořilo svým podpisem 109 poslanců.¹⁴⁵

2.4.1 Debata v Dolní sněmovně ze dne 28. 11. 2012¹⁴⁶

Nejdůležitější debata s účastí nejvíce poslanců proběhla 28. 11. 2012 v Dolní sněmovně. Jednalo se o druh debaty, ve které nejprve vystoupí vládní ministr s prohlášením a poté následuje samotná debata, ve které se jednotliví poslanci k prohlášení vyjadřují, potažmo kladou ministroví dodatečné otázky.

¹⁴¹ Z toho bylo 78 Lab, 19 LD, 7 Con, 11 ostatních (Early day motion 2135, "PALESTINIAN MEMBERSHIP OF THE UNITED NATIONS", www.parliament.uk, <https://www.parliament.uk/edm/2010-12/2135>).

¹⁴² Early day motion 2135, Amendment 2135A1 - PALESTINIAN MEMBERSHIP OF THE UNITED NATIONS, www.parliament.uk, <https://www.parliament.uk/edm/2010-12/2135>.

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ V originále: "That this House supports recognition by the UN of Palestine as a state alongside the state of Israel."

¹⁴⁵ Z toho bylo 65 Lab, 25 LD, 9 Con, 10 ostatních (Early day motion 502, "UN RECOGNITION OF PALESTINE", www.parliament.uk, <https://www.parliament.uk/edm/2012-13/502>).

¹⁴⁶ HC Deb 28 November 2012, vol. 554, *Palestinian Resolution (United Nations)*, cols. 227-245, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution\(UnitedNations\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution(UnitedNations)).

V úvodu ministr zahraničí William Hague vystoupil s prohlášením, ve kterém vyložil vládní stanovisko k hlasování o rezoluci o posílení palestinského členství v OSN na půdě Valného shromáždění OSN. Ačkoliv se vláda snažila zprvu Mahmúda Abbáse od tohoto kroku odradit, nakonec podpoření návrhu podmínila neproblematickou formulací samotné rezoluce a především pak splněním dvou podmínek – 1) závazek Palestinců k okamžitému návratu k bilaterálnímu jednání s Izraelem, 2) ujištění Palestinců, že se zdrží právních kroků u Mezinárodního trestního soudu proti Izraeli – které, dle mínění vlády, měly za cíl snížit riziko potenciálních negativních dopadů na bilaterální izraelsko-palestinská jednání. Jelikož se těchto záruk vládě nedostalo, Velká Británie se nakonec zdržela hlasování.

Celkem se debaty zúčastnilo 42 poslanců, z nichž 22 vyjádřilo nesouhlas s tímto rozhodnutím vlády, zatímco 9 poslanců toto rozhodnutí přivítalo.¹⁴⁷ Omezený prostor pro vyjádření znamenal i malý prostor pro rozvinutí argumentace. Jako hlavní důvod nesouhlasu poslanci nejčastěji zmínili *nepřiměřenost podmínek, které jsou vůči Palestincům nespravedlivé, a navíc nejsou konzistentní s britskou zahraniční politikou, potažmo naléhavostí situace*.¹⁴⁸ Druhým nejčastějším argumentem odpůrců pak bylo to, *že zdržení se/nepodpoření rezoluce nepřímo posílí palestinské radikály (Hamás), kteří odmítají diplomatickou cestu, a naopak oslabí umírněné složky palestinské společnosti, především Mahmúda Abbáse a Fatáh*.¹⁴⁹

Na druhé straně poslanci, kteří vládní stanovisko podpořili, povětšinou zároveň z principu nesouhlasili s jakýmkoliv jednostrannými kroky Palestiny na půdě OSN, a proto argumentovali tím, *že kroky Palestiny v OSN jen odvádějí pozornost od přímých dvoustranných jednáních, které jediné znamenají cestu kupředu k dosažení míru, nebo dokonce jsou komplikací, neboť ohrožují rychlý návrat k nim*.¹⁵⁰

Důležité bylo stanovisko stínového ministra zahraničí Douglase Alexandera mluvícího za celou Labouristickou stranu, ve kterém vyjádřil jasnou podporu uznání Palestiny v OSN ze strany Labouristické strany, ježto vnímá pozitivně jako další krok k naplnění dvoustátního řešení.

¹⁴⁷ Debaty se zúčastnilo 18 Lab, 14 Con, 5 LD a 5 ostatních poslanců. Nesouhlas s tímto rozhodnutím vlády vyjádřilo 16 Lab, 2 LD, 1 Con a 3 ostatní poslanci. Naopak 7 Con, 1 DUP, 1 Lab vyjádřilo souhlas.

¹⁴⁸ Tento argument uvedlo 12 poslanců (8 Lab, 1 Con, 1 LD, 2 ostatní).

¹⁴⁹ Takto argumentovalo 9 poslanců (7 Lab, 1 LD, 1 ostatní).

¹⁵⁰ Tento argument zmínili 4 poslanci (3 Con, 1 Lab).

Poslanec za Liberální demokraty Martin Horwood rovněž zmínil, že celá strana by preferovala, kdyby vláda rezoluci podpořila, aniž by si kladla podmínky.

2.5 Problematika ekonomických sankcí

Problematika určité formy ekonomických sankcí vůči ilegálním izraelským osadám na Západním břehu Jordánu či samotnému Izraeli jako prostředku nátlaku nebyla sice samostatným předmětem žádné parlamentní debaty, ať už v dolní či horní komoře, ale návrhy či výzvy jednotlivých poslanců k jejich zavedení se průběžně objevovaly napříč debatami i interpelacemi ministrů. Významný nárůst četnosti těchto návrhů nastal zejména v důsledku izraelské invaze do Pásmu Gazy v létě roku 2014. Mezi hlavními podněty k zavedení sankcí bylo porušování mezinárodního práva (pokračování izraelské okupace palestinského území a rozšiřování ilegální stavby osad), údajné válečné zločiny během invaze do Gazy, blokáda Gazy a porušování lidských a občanských práv a diskriminace nežidovských obyvatel na okupovaném území a v Izraeli.

Ve volebním období 2010-2015 celkem 30 poslanců vyzvalo vládu k vytvoření většího nátlaku na Izrael (a konkrétním krokům), jelikož diplomatický tlak a pouhá odsouzení izraelských kroků jsou nedostatečná. Z velké většiny se jednalo o labouristické poslance (22), dále pak o 4 liberální demokraty. Žádný konzervativní poslanec žádné sankce vůči Izraeli neprosazoval.¹⁵¹

¹⁵¹ HC Deb 2 June 2010, vol. 510, *Gaza Flotilla*, cols. 437-454, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-02/debates/1006029000002/GazaFlotilla>; HC Deb 14 June 2010, vol. 511, *UK Policy on the Middle East*, cols. 639-679, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-14/debates/1006149000005/UKPolicyOnTheMiddleEast>; HC Deb 15 June 2010, vol. 511, *Gaza*, cols. 92WH-115WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-15/debates/10061517000003/Gaza>; HC Deb 15 September 2011, vol. 532, *Palestine and the United Nations*, cols. 1181-1191, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-09-15/debates/11091558000007/PalestineAndTheUnitedNations>; HC Deb 26 March 2012, vol. 542, *Jerusalem (Humanitarian Issues)*, cols. 1306-1316, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem\(HumanitarianIssues\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem(HumanitarianIssues)); HC Deb 13 June 2012, vol. 546, *Bilateral Trade (Israel)*, cols. 126WH-134WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade\(Israel\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade(Israel)); HC Deb 4 July 2012, vol. 547, *West Bank (Area C)*, cols. 285WH-308WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-07-04/debates/12070473000002/WestBank\(AreaC\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-07-04/debates/12070473000002/WestBank(AreaC)); HC Deb 30 October 2012, vol. 552, *Occupied*

Z celkového počtu 30 poslanců, kteří vyzvali k většímu tlaku na Izrael, jich 21 dále navrhovalo určitou konkrétní formu sankce.

Jako nejčastější druh hospodářské sankce byla navrhována určitá forma *omezení* či dokonce *úplné embargo na vývoz britských zbraní i jejich komponentů do Izraele, neboť je Izrael používá proti palestinskému civilnímu obyvatelstvu*. Kritiku vývozu zbraní nebo výzvu k této sankci vyjádřilo 11 labouristů a 2 liberální demokraté.

Druhým nejčastějším návrhem byla určitá forma *omezení obchodu a investic (zákaz dovozu zboží a produktů, odklon investic) vůči ilegálním izraelským osadám na Západním břehu Jordánu, protože obchod finančně podporuje a pomáhá udržovat ilegální okupaci*. Tuto formu sankce prosazovalo 8 labouristických poslanců a dva liberální demokraté.

Dále 3 labourističtí poslanci navrhovali, *aby se platnost asociační dohody mezi Izraelem a EU úplně zrušila nebo pozastavila, dokud Izrael nebude ctít principy (respekt k mezinárodnímu právu a lidským právům), na kterých je tato dohoda postavena*. Další dva poslanci z této strany prosazovali *vyřazení výrobků z ilegálních osad z výhodného režimu v rámci této dohody*. Dva liberální demokraté zase navrhovali,

Palestinian Territories, cols. 150-151, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-10-30/debates/12103035000033/OccupiedPalestinianTerritories>; HC Deb 11 December 2012, vol. 555, *Israel and Palestine*, cols. 265-274, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-12-11/debates/12121181000001/IsraelAndPalestine>; HC Deb 13 December 2012, vol. 555, *Arms Exports*, cols. 138WH-163WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-12-13/debates/12121338000001/ArmsExports>; HC Deb 5 December 2013, vol. 571, *Occupied Palestinian Territories (Water Shortages)*, cols. 1192-1198, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2013-12-05/debates/13120571000002/OccupiedPalestinianTerritories\(WaterShortages\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2013-12-05/debates/13120571000002/OccupiedPalestinianTerritories(WaterShortages)); HC Deb 14 July 2014, vol. 584, *Gaza*, cols. 582-603, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-07-14/debates/14071411000001/Gaza>; HC Deb 17 July 2014, vol. 584, *Middle East and North Africa*, cols. 318WH-362WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-07-17/debates/14071756000001/MiddleEastAndNorthAfrica>; HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, cols. 62-131, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>; HC Deb 30 October 2014, vol. 587, *Arms Exports and Controls*, cols. 116WH-146WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-30/debates/14103044000001/ArmsExportsAndControls>; HC Deb 1 December 2014, vol. 589, *Palestine*, cols. 2WH-50WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>; HC Deb 25 February 2015, vol. 593, *Gaza*, cols. 134WH-157WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2015-02-25/debates/15022596000001/Gaza>.

aby *asociační dohoda* byla využita jako prostředek nátlaku na Izrael v souvislosti s válkou v Gaze (2014) a přetrvávající bloádou pásma Gazy.

Mezi dalšími druhy sankcí se také mimo jiné objevila určitá forma *penalizace soukromých společností hospodářsky prosperujících z okupace, finančních restrikcí vůči Izraeli a sankce proti individuálním osobám podporujících a financujících izraelské osady*. U tří poslanců se dokonce objevil návrh na určitou formu bojkotu obchodu s Izraelem, avšak ani v jednom případě se nejednalo o poslance labouristické strany ani liberálního demokrata.

Naproti tomu výslovně odmítlo zavedení některé formy hospodářských sankcí, bojkotu, odklonu investic či některého dalšího prostředku, který delegitimizuje Izrael, 8 poslanců (4 Con, 3 Lab, 1 DUP), *jelikož je to kontraproduktivní, zhorší to vyhlídky na mírové řešení a poškodí to ekonomiku Velké Británie*.¹⁵²

Pokud jde o návrhy podané prostřednictvím EDMs, návrh z roku 2012, který předložil Bob Russell (LD), požadující po vládě, aby vyzvala EU k ukončení všech obchodních dohod s Izraelem v reakci na rozšíření židovských osad na okupovaném území, se dočkal podpory 34 poslanců, z nichž bylo 16 labouristů, 8 liberálních demokratů, a dokonce i jeden konzervativní poslanec.¹⁵³ Tentýž poslanec předložil podobný návrh, ve kterém kromě ukončení výhodného obchodního režimu mezi EU a Izraelem ještě vyzývá k bojkotu výrobků pocházejících z ilegálních izraelských osad a bojkotu soukromých společností, které profitují z okupace. Tento návrh podpořilo 24 poslanců, z nichž bylo 18 labouristů a 4 liberální demokraté.¹⁵⁴ Návrh předložený

¹⁵² HC Deb 26 March 2012, vol. 542, *Jerusalem (Humanitarian Issues)*, cols. 1306-1316, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem\(HumanitarianIssues\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem(HumanitarianIssues)); HC Deb 13 June 2012, vol. 546, *Bilateral Trade (Israel)*, cols. 126WH-134WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade\(Israel\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade(Israel)); HC Deb 30 October 2012, vol. 552, *Occupied Palestinian Territories*, cols. 150-151, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-10-30/debates/12103035000033/OccupiedPalestinianTerritories>; HC Deb 1 December 2014, vol. 589, *Palestine*, cols. 2WH-50WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>.

¹⁵³ Early day motion 806, "ISRAELI SETTLEMENTS IN OCCUPIED TERRITORIES", <https://www.parliament.uk/edm/2012-13/806>.

¹⁵⁴ Early day motion 57, "CO-OPERATIVE GROUP'S ISRAELI BOYCOTT", <http://www.parliament.uk/edm/2012-13/57>.

Rogerem Godsiffem (Lab) kritizující vládní politiku při vývozu zbraní do Izraele ve světle války v Gaze v roce 2014 podpořilo z celkového počtu 20 poslanců i 11 labouristů a dva liberální demokraté.¹⁵⁵

Vláda v rámci své dlouhodobé politiky odmítá hospodářské sankce nebo bojkoty vůči státu Izrael, ilegálním osadám nebo soukromým společnostem zde působících. Konzervativní strana je v tomto ohledu obzvláště nekompromisní, ostatně i sám premiér David Cameron několikrát ve svých projevech ostře odsoudil tento druh kampaně namířené proti Izraeli.¹⁵⁶ V případě výrobků z ilegálních osad vláda dobrovolnými směrnicemi podporuje jejich zvláštní označování, aby se odlišily od výrobků pocházejících z Izraele. Toto opatření vyplývá z toho, že Velká Británie neuznává židovské osady na Západním břehu Jordánu za integrální součásti Izraele. Pokud se týče vývozu zbraní, vláda považuje současné unijní i národní regulační kritéria za dostatečně přísná a důkladná.¹⁵⁷

Důležitým momentem, kdy se projevil názorový rozdíl uvnitř koalice, které dokonce vedly k vládní krizi, byl konflikt v Gaze v roce 2014. Všeobecné pobouření nad vysokým počtem obětí na palestinské straně vyvolalo silný tlak na vládu ve dvou rovinách. Jednak v diplomatické rovině - odsouzení Izraele za disproportionální vojenskou akci, jednak v souvislosti s pozastavením vývozu britských zbraní a komponentů do zbraní. Liberální demokraté v čele s vicepremiérem Nickem Cleggem a ministrem pro obchod a inovace Vincem Cablem ve vládě prosazovali dočasné pozastavení vydávání licencí pro zbrojní vývozy do Izraele kvůli podezření, že by zbraně mohly být použity i proti civilistům. Konzervativní strana reprezentovaná premiérem Davidem Cameronem a ministrem zahraničí Philipem Hammondem se však postavila proti a tlaku Liberálních demokratů a některých labouristických poslanců se nepodvolila. I uvnitř samotné Konzervativní strany se však objevila podpora požadavku Liberálních demokratů,

¹⁵⁵ Early day motion 313, "UK ARMS EXPORTS TO ISRAEL", <https://www.parliament.uk/edm/2014-15/313>.

¹⁵⁶ Viz například projev premiéra Davida Camerona na půdě Knesetu z března 2014 („David Cameron's speech to the Knesset in Israel“, 13. 3. 2014, www.gov.uk, dostupné na <https://www.gov.uk/government/speeches/david-camerons-speech-to-the-knesset-in-israel>).

¹⁵⁷ HC Deb 13 June 2012, vol. 546, *Bilateral Trade (Israel)*, cols. 131WH-132WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/1206135900001/BilateralTrade\(Israel\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/1206135900001/BilateralTrade(Israel)); HL Deb 14 October 2010, vol. 721, *Israel: Illegal Settlers*, col. 590, <https://hansard.parliament.uk/Lords/2010-10-14/debates/10101424000803/IsraelIllegalSettlers>.

jejímž nejviditelnějším projevem byla rezignace náměstkyně ministra zahraničí baronky Warsi právě na protest proti tomuto vládnímu stanovisku.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Anthony Seldon, Mike Finn and Illias Thoms, *The coalition effect, 2010-2015* (Cambridge: Cambridge University Press, 2015), s. 364.

3. Komparace přístupů politických stran k problematice izraelsko-palestinského konfliktu

Ačkoliv se přístup politických stran z hlediska předvolebních programů téměř neliší, při bližším zkoumání parlamentních debat vyplývají na povrch významné odlišnosti.¹⁵⁹ Předně je nutné podotknout, že v obou hlavních politických stranách, u labouristů i konzervativců, působí dvě křídla s protichůdnými postoji a přístupy k izraelsko-palestinskému konfliktu.

3.1 Problematika oficiálního uznání palestinského státu

Pokud se týče problematiky uznání palestinského státu, Konzervativní strana v rámci své oficiální politiky podporuje uznání až po uzavření závěrečných mírových dohod, které jediné ukončením okupace umožní Palestincům dosáhnout úplné státnosti. Přesto nezanedbatelná část konzervativních poslanců hlasovala pro opoziční návrh vyzývající k uznání palestinského státu jako příspěvku k zajištění dvoustranného řešení, který ovšem ve své formulaci nedával uznání do souvislosti s uzavřením závěrečných mírových dohod. To lze částečně vysvětlit jednak existencí propalestinského křídla, jednak rozčarováním ze stagnujícího mírového procesu a z pokračování výstavby izraelských osad.

Naopak u liberálních demokratů a labouristů je jejich postoj o poznání méně jednoznačný. Liberální demokraté prosazují uznání Palestiny v okamžiku, kdy to bude nejprospěšnější vzhledem k celkovému mírovému procesu, což ale otevírá široký prostor pro interpretace sahající od bezodkladného uznání až po pozici blízké Konzervativní straně. Všichni přítomní (zhruba polovina z celkového počtu) liberální demokraté až na jednoho také podpořili labouristický návrh, avšak vedení strany se hlasování nezúčastnilo.

Právě labouristický návrh rezoluce včetně dodatku, který neobsahoval žádné časové určení, byl nejednoznačný, pokud jde o interpretace. Ostatně i v jednotlivých projevech poslanců byly patrné rozpory v tom, jak si význam rezoluce poslanci

¹⁵⁹ Téměř identické postoje ze strany vládní i hlavní opoziční strany zazněly kupříkladu během debaty v Dolní sněmovně o britské politice na Blízkém východě, která byla součástí úvodních debat nově zvoleného parlamentu. (HC Deb 14 June 2010, vol. 511, *UK Policy on the Middle East*, cols. 639-653. <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-14/debates/1006149000005/UKPolicyOnTheMiddleEast>).

vykládali. To byl případ především u Labouristické strany. Argumenty o naléhavosti přijetí rezoluce i kritika vlády za nerespektování vůle parlamentu svědčily spíše o výkladu rezoluce ve smyslu okamžitého uznání. Oproti tomu druhá část poslanců a zejména stranické vedení se rezoluci snažila interpretovat jako pouhé potvrzení principu podpory palestinské státnosti, přičemž načasování záleží na nejprůhodnějším momentu pro mírový proces. Nicméně klíčové bylo nepřijetí jednoznačně formulovaného konzervativního dodatku (dávající uznání do kontextu uzavření závěrečné mírové dohody), z čehož vyplývá, že Labouristická strana a významná část Liberálních demokratů podporuje uznání palestinského státu před uzavřením závěrečných mírových dohod. Jinak řečeno se nebrání použití uznání jako nátlakového prostředku proti Izraeli. Zajímavým momentem byl i většinový nesouhlas labouristických lordů s návrhem rezoluce vlastní strany. Vše tedy nasvědčuje tomu, že Labouristická strana nemá příliš ujasněnou politiku v tomto ohledu.

3.2 Problematika posíleného palestinského statusu v OSN

V otázce uznání palestinského státu na půdě OSN, respektive posílení jeho statusu, ze zkoumaného období plyne, že Konzervativní strana je zdrženlivější a případnou podporu podmiňuje garancemi a splněním podmínek, které mají zaručit, že tento krok nijak nenaruší bilaterální izraelsko-palestinská jednání. V konkrétním případě, v otázce posílení palestinského statusu na nečlenský pozorovatelský stát v roce 2012, Konzervativní strana tento svůj postoj ve vládě prosadila navzdory kritice podmínek ze strany koaličního partnera a Velká Británie se tedy ve Valném shromáždění OSN nakonec zdržela hlasování, jelikož stanovené podmínky nebyly splněny. Přesto část konzervativních poslanců s tímto postojem nesouhlasila a stanovení podmínek kritizovala, avšak tentokrát se jejich počet počítal na jednotky, nikoliv na desítky, což mimo jiné vypovídá o důležitém formativním momentu války v Gaze v roce 2014, jenž rozšířil řady tradičně proarabsky orientované části Konzervativní strany. Vzhledem k neutrálnímu stanovisku vlády je nutné podotknout, že rovněž několik konzervativních poslanců, třebaže stanovisko vlády přivítalo, při debatě naznačilo, že palestinské kroky v OSN jsou kontraproduktivní, z čehož lze usuzovat, že by spíše preferovali, aby Velká Británie hlasovala proti.

Naproti tomu Labouristická strana posílení palestinské státnosti na úrovni OSN z principu a bez jakýchkoliv výhrad podporuje. Palestinské kroky na půdě OSN jsou tak vnímány spíše jako legitimní cesta kupředu v rámci mírového procesu v situaci, kdy se

bilaterální jednání nacházejí v patové situaci, než jako problematická odbočka či odvedení pozornosti od dvojstranných jednání, což je právě převládající přístup u konzervativců. Čili u labouristů převládá názor, že uznání palestinské státnosti v OSN je další krok nutný k uskutečnění dvoustátního řešení, zatímco konzervativci tvrdí, že situace je složitější a protihodnoty a garance jsou důležité právě s ohledem na Izrael. Rovněž čtvrtina labouristických poslanců svým podpisem podpořila návrh vyzývající k uznání plné palestinské státnosti v OSN.

Vzhledem k tomu, že Liberální demokraté rovněž kritizovali kladení podmínek ze strany vlády, postoj strany je podobný labouristům. Dokonce téměř polovina všech jejich poslanců by podpořila uznání plného členství Palestiny v OSN.

3.3 Problematika hospodářských sankcí

V oblasti hospodářských sankcí lze odlišit nejvýraznější rozdíly mezi Liberálními demokraty a Konzervativní stranou. Liberální demokraté ve svém programu tradičně prosazují omezení, potažmo zpřísnění kritérií, vývozu zbraní do problematických zemí, kde existuje riziko, že tyto zbraně budou použity při potírání vnitřní opozice nebo proti civilistům. A Izrael je jedním z těchto případů. Konzervativní strana naopak tato kritéria považuje za dostatečně přísná. Tento rozdíl plyne velkou měrou z toho, že Konzervativní strana klade výrazně větší důraz a bere větší ohledy na obranu a bezpečnost Izraele, a tudíž je vývoz těchto zbraní obhajován v tomto kontextu.

Třebaže v rámci své politiky Labouristická strana v inkriminovaném období neprosazovala žádné sankce vůči státu Izrael, nezanedbatelná část jejich poslanců, včetně pozdějšího předsedy Jeremyho Corbyna, vytvoření tlaku na Izrael prostřednictvím určité formy sankce prosazovala. Rovněž několik liberálních demokratů sankce podporovalo. Je nutné dodat, že tři labourističtí poslanci zase explicitně vyjádřili nesouhlas s jakoukoliv formou sankce nebo pokusem delegitimizovat Izrael, což odráží existenci dvou křídel a protichůdných přístupů k izraelsko-palestinskému konfliktu uvnitř strany. To je případ i u Konzervativní strany, ale síla a početnost obou křídel se u labouristů a konzervativců liší a je spíše v převráceném poměru, alespoň pokud lze usuzovat z parlamentních debat a podpory návrhů v rámci *EDMs*.

S ohledem na fakt, že politické kroky obsahující formu bojkotu nebo kompletní embargo proti Izraeli jsou v rámci nejenom britské, ale i evropské politiky, považovány za radikální, byl počet labouristických poslanců toto prosazujících relativně vysoký.

Zvolení jedné z nejméně výraznějších postav tohoto proudu, Jeremyho Corbyna, předsedou strany v roce 2015 navíc svědčí o vzrůstajícím vlivu tohoto křídla.

Konzervativní strana naproti tomu rezolutně odmítá jakoukoliv formu bojkotu nebo sankcí proti státu Izrael, ba naopak usiluje o rozvoj vzájemných vztahů.

3.4 Shrnutí

Celkově lze konstatovat, že Konzervativní strana má blíže ke strategickému přístupu k izraelsko-palestinskému konfliktu. Bezpečností situace Izraele je při posuzování konfliktu a formování politiky prioritou a od toho se odvíjí i přístup v dalších oblastech, kdežto Labouristická strana i Liberální demokraté spíše inklinují k diplomatickému přístupu. V otázce palestinské státnosti se labouristé, i menší měrou Liberální demokraté, od konzervativců liší rovněž v tom, zaměříme-li se na argumentační část, že jsou více nakloněni tomu podporovat palestinské právo na státnost *per se*, zatímco Konzervativní strana více přihlíží i k izraelskému stanovisku. To ale do určité míry může být dáno vládním, respektive opozičním, angažmá. Politoložka Rosemary Hollisová právě v této souvislosti tvrdí, že v britské zahraniční politice se dá identifikovat hlavní kontinuita v tom, že britská vláda má tendenci problematiku palestinské státnosti vnímat ne izolovaně, ale v širším kontextu (strategické, ekonomické ohledy, praktické dopady na mírová jednání), čímž se snižuje váha mezinárodněprávní argumentace.¹⁶⁰

¹⁶⁰ Hollis, "Palestine and the Palestinians in British political elite discourse", s. 23-24.

Závěr

V rámci analýzy a následné komparace přístupů politických stran došla tato bakalářská práce k následujícím závěrům.

Konzervativní strana jednoznačně podporuje bilaterální uznání palestinského státu až v okamžiku uzavření závěrečných dohod. Liberální demokraté, ani Labouristická strana na druhou stranu nevyklučují uznání před uzavřením závěrečných dohod, z čehož vyplývá i eventuální použití uznání palestinského státu jako impulzu k urychlení mírových jednání nebo nátlakového prostředku na Izrael.

Posílení palestinského statusu v OSN Labouristická strana i Liberální demokraté bezvýhradně podporují, kdežto Konzervativní strana svou podporu zakládá na splnění podmínek, které mají za cíl předejít negativním dopadům na vzájemná jednání mezi Palestinci a Izraelem.

V otázce hospodářských sankcí se oficiální stranické postoje Labouristické a Konzervativní strany neliší. Nezanedbatelná část Labouristické strany na jejím levém okraji však tuto politiku prosazuje a zůstává do budoucna otázkou, jestli toto křídlo ve straně nepřevládne. Nástup Jeremyho Corbyna do čela strany je v tomto ohledu důležitým faktorem. Liberální demokraté prosazují zpřísnění vývozu zbraní do Izraele, aby se ještě více omezilo riziko, že budou zneužity proti civilnímu obyvatelstvu.

Celkově se tedy postoje politických stran velkou měrou odvíjejí jednak od vnímání prospěšnosti a schůdnosti bilaterálních jednání k naplnění dvoustranného řešení (Labouristická strana i Liberální demokraté jsou skeptičtější, a proto jsou více nakloněni i jiným cestám) a od míry citlivosti k bezpečnosti Izraele (Konzervativní strana má tendenci více přihlížet k bezpečnostní situaci Izraele při posuzování ostatních záležitostí).

Dle britského historika iráckého původu Aviho Schlaima se politické soupeření a neshody mezi politickými stranami vztahují na různé akcenty, načasování kroků a detaily zahraniční politiky, ovšem hlavní principy jsou v duchu konsenzu nedotčeny.¹⁶¹

¹⁶¹ Avi Shlaim, "The foreign secretary and the making of foreign policy" in A. Shlaim, P. Jones and K. Sainsbury (eds) *British foreign secretaries since 1945* (London: David & Charles, 1977), s. 26. Ačkoliv je tato teorie (teze) skoro 40 let stará a vycházela z výrazně odlišného mezinárodně-politického kontextu, k stejným závěrům docházejí i současní autoři viz Laurence Martin and John Garnett, *British foreign policy: challenges and choices for the 21st century* (London: Pinter/RIIA, 1997), s. 82-85 nebo na tuto teorii současní autoři odkazují ve svých pracích, viz Oliver Daddow and Pauline Schnapper, "Liberal

Vyjdeme-li z této teorie, v hlavních principech se přístup inkriminovaných politických stran nelišil. Všechny tři strany podporovaly a podporují princip bilaterálně vyjednaného dvoustátního řešení s hranicemi z období před šestidenní válkou s eventuálními výměnami území. Mezi stranami panuje také shoda na odsuzujícím stanovisku k výstavbě izraelských osad na Západním břehu Jordánu a na požadavku na rozdělení nebo sdílení Jeruzaléma coby hlavního města. Rozdíly mezi stranami, které byly podrobně vyloženy v třetí komparativní části, lze spíše zařadit pod zmíněné „různé akcenty, načasování a detaily“. Na základě kvalitativní analýzy parlamentních debat v britském parlamentu ve volebním období 2010-2015 došla tato práce tedy k závěru, že, ačkoliv se přístupy stran ve všech třech parametrech zkoumání do určité míry rozcházejí, v základních principech panuje mezi stranami shoda, a tudíž se izraelsko-palestinský konflikt nevymyká tradičnímu schématu zahraničněpolitického konsenzu napříč stranami.

Pokud se jedná o zvolenou argumentaci, nejčastějšími argumenty zastánců uznání palestinského státu na bilaterální úrovni byly: zaprvé, *neudržitelnost statu quo a naléhavost vyvinutí politického tlaku na Izrael, jenž svou nelegální osadnickou politikou zhoršuje vyhlídky na realizaci dvoustátního řešení*; zadruhé, *přirozenoprávní argument o uznání práva na sebeurčení a státnost*; zatřetí, *vyvážení nerovnoprávného mezinárodněprávního postavení mezi Izraelem a Palestinou, což pomůže mírovému procesu*.

Naopak nejčastějšími argumenty odpůrců uznání palestinského státu na bilaterální úrovni byly: zaprvé, *opozice vůči jednostranným krokům obecně, jež podkopávají přímá bilaterální jednání, což v důsledku brzdí mírový proces*; zadruhé, *předčasnost tohoto kroku, neboť Palestina nesplňuje kritéria pro státnost*; zatřetí, *nepřijatelnost uznání státu, jehož část ovládá teroristická organizace*.

V případě, že bychom hledali argumenty artikulované jen poslanci ze stejné strany, nedojdeme k překvapivým závěrům. Nejvíce četným ryze labouristickým argumentem ve prospěch návrhu byla podpora veřejného mínění a část konzervativních poslanců zase v duchu *realpolitik* odmítla podpořit návrh na základě toho, že *se jedná jen o symbolické gesto, které navíc neodpovídá reálné situaci*.

Debata ve Sněmovně lordů se od té v dolní komoře téměř nelišila. Škála, druhy i četnost argumentů byly velmi podobné s jedinou výjimkou, a to, že nejčastějším důvodem pro podporu rezoluce byl morální přirozenoprávní argument.

V otázce ekonomických sankcí bylo *omezení vývozu zbraní do Izraele* nejčastější formou prosazované sankce a v případě návrhů rezolucí prostřednictvím mechanismu *Early Day Motions* to pak bylo *pozastavení platnosti nebo rozvázání obchodních dohod mezi EU a Izraelem*.

S ohledem na skutečnost, že jen několik poslanců z více jak šedesáti zmínilo ve své argumentaci faktické splnění či nesplnění podmínek pro státnost, závěry této bakalářské práce souzní s tezí Rosemary Hollisové o kontinuitě upozadování tohoto argumentu. Pokud k těmto poslancům přičteme ještě poslance, kteří poukazovali na nerovné mezinárodněprávní postavení mezi oběma stranami, celkově se jedná pouze o zhruba třetinu přítomných poslanců.

Summary

The aim of this bachelor thesis was to thoroughly examine stances of the Conservative Party, the Labour Party and Liberal Democrats towards the Israeli-Palestinian conflict, then to identify main similarities and dissimilarities between them and finally to compare them. The object of the research was stance of political parties in questions towards three very important aspects of the Israeli-Palestinian conflict at international level - the issue of recognition of Palestinian state on bilateral level, the issue of enhanced status of Palestine in the United Nations and the issue of some form of economic sanctions against the Israel or against the Jewish settlement in the West Bank. The research was based on the analysis of parliamentary debates in both House of Commons and the House of Lords between 2010 and 2015. The research question of this bachelor thesis was whether stances of concerned political parties towards the Israeli-Palestinian conflict fall within traditional bipartisan or cross-party consensus in British foreign policy.

This bachelor thesis using analysis and subsequent comparison came to following conclusions. The Conservative Party unequivocally supports bilateral recognition of Palestinian state only after final settlement of Israeli-Palestinian peace process is struck. On the contrary, neither Liberal Democrats, nor the Labour Party exclude recognition of Palestinian state before final settlement, implying that the act of

recognition can be used as impetus to acceleration of peace talks or even as means of putting pressure on Israel.

The enhanced status of Palestine in the UN is unreservedly supported by both the Labour Party and the Liberal Democrats, whereas the Conservative Party endorsement is with reservations hinging on fulfilment of conditions, which aims at preventing these steps from having negative impact on bilateral peace negotiations.

In terms of economic sanctions, only Liberal Democrats are proposing tightening of criteria under which export licenses are granted. Not a single party is within its official policy proposing economic sanctions against Israel and the Conservative Party is the most vocal one in resolutely rebuffing any attempts to delegitimise Israel. However, within the Labour Party there is not insignificant pro-Palestinian group that presses for economic sanctions against Israel or Israeli settlement in West Bank, including current party leader Jeremy Corbyn.

On the whole the stances of concerned political parties largely depend on how bilateral Israeli-Palestinian peace talks are regarded within the whole peace process and on how much or to what extent Israeli security is heeded in parties' considerations.

If theory of historian Avi Schlaim that disagreement over foreign policy issues tends to be confined to emphasis, timing and detail, not extending to the main principles is used as reference framework, then this thesis comes to the conclusion that, even though analysis and comparison showed that political parties' stances towards Israeli-Palestinian conflict diverge, that divergence is not in principles and not so significant, therefore respective parties' stances towards Israeli-Palestinian conflict do not deviate from the traditional bipartisan (or cross-party) scheme of consensus in foreign policy.

Použitá literatura

Primární zdroje

- Business Today: Chamber for Monday 13 October 2014, *www.parliament.uk*, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201415/cmagenda/ob141013.htm>.
 - Early day motion 57, “CO-OPERATIVE GROUP'S ISRAELI BOYCOTT”, <http://www.parliament.uk/edm/2012-13/57>.
 - Early day motion 313, “UK ARMS EXPORTS TO ISRAEL”, <https://www.parliament.uk/edm/2014-15/313>.
 - Early day motion 502, “UN RECOGNITION OF PALESTINE”, *www.parliament.uk*, <https://www.parliament.uk/edm/2012-13/502>.
 - Early day motion 806, “ISRAELI SETTLEMENTS IN OCCUPIED TERRITORIES”, <https://www.parliament.uk/edm/2012-13/806>.
 - Early day motion 2135, “PALESTINIAN MEMBERSHIP OF THE UNITED NATIONS”, *www.parliament.uk*, <https://www.parliament.uk/edm/2010-12/2135>.
 - Early day motion 2135, Amendment 2135A1 – “PALESTINIAN MEMBERSHIP OF THE UNITED NATIONS”, *www.parliament.uk*, <https://www.parliament.uk/edm/2010-12/2135>.
-
- HC Deb 2 June 2010, vol. 510, *Gaza Flotilla*, cols. 437-454, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-02/debates/1006029000002/GazaFlotilla>.
 - HC Deb 14 June 2010, vol. 511, *UK Policy on the Middle East*, cols. 639-679, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-14/debates/1006149000005/UKPolicyOnTheMiddleEast>.
 - HC Deb 15 June 2010, vol. 511, *Gaza*, cols. 92WH-115WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2010-06-15/debates/10061517000003/Gaza>. HC Deb 15 September 2011, vol. 532, *Palestine and the United Nations*, cols. 1181-1191, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-09-15/debates/11091558000007/PalestineAndTheUnitedNations>.

- HC Deb 18 October 2011, vol. 533, *Recognition of Palestine as an Independent State*, col. 868, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-10-18/debates/11101877000626/RecognitionOfPalestineAsAnIndependentState>.
- HC Deb 9 November 2011, vol. 535, *Middle East and North Africa*, cols. 288-306, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2011-11-09/debates/11110985000005/MiddleEastAndNorthAfrica>.
- HC Deb 26 March 2012, vol. 542, *Jerusalem (Humanitarian Issues)*, cols. 1306-1316, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem\(HumanitarianIssues\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-26/debates/12032714000002/Jerusalem(HumanitarianIssues)).
- HC Deb 27 March 2012, vol. 542, *Israel and the Peace Process*, col. 343WH-365WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-03-27/debates/12032749000002/IsraelAndThePeaceProcess>.
- HC Deb 13 June 2012, vol. 546, *Bilateral Trade (Israel)*, cols. 126WH-134WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade\(Israel\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-06-13/debates/12061359000001/BilateralTrade(Israel)).
- HC Deb 4 July 2012, vol. 547, *West Bank (Area C)*, cols. 285WH-308WH, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-07-04/debates/12070473000002/WestBank\(AreaC\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-07-04/debates/12070473000002/WestBank(AreaC)).
- HC Deb 30 October 2012, vol. 552, *Occupied Palestinian Territories*, cols. 150-151, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-10-30/debates/12103035000033/OccupiedPalestinianTerritories>.
- HC Deb 28 November 2012, vol. 554, *Palestinian Resolution (United Nations)*, cols. 227-245, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution\(UnitedNations\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-11-28/debates/12112880000004/PalestinianResolution(UnitedNations)).
- HC Deb 11 December 2012, vol. 555, *Israel and Palestine*, cols. 265-274, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-12-11/debates/12121181000001/IsraelAndPalestine>.
- HC Deb 13 December 2012, vol. 555, *Arms Exports*, cols. 138WH-163WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2012-12-13/debates/12121338000001/ArmsExports>.
- HC Deb 5 December 2013, vol. 571, *Occupied Palestinian Territories (Water Shortages)*, cols. 1192-1198, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2013-12-05/debates/13120571000002/OccupiedPalestinianTerritories\(WaterShortages\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/2013-12-05/debates/13120571000002/OccupiedPalestinianTerritories(WaterShortages)).

- HC Deb 14 July 2014, vol. 584, *Gaza*, cols. 582-603,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-07-14/debates/14071411000001/Gaza>. HC Deb 17 July 2014, vol. 584, *Middle East and North Africa*, cols. 318WH-362WH,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-07-17/debates/14071756000001/MiddleEastAndNorthAfrica>.
- HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, cols. 61-138,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/debates/14101322000001/PalestineAndIsrael>.
- HC Deb 13 October 2014, vol. 586, *Palestine and Israel*, Division 54,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-13/division/1410142000423/PalestineAndIsrael?outputType=Names>.
- HC Deb 30 October 2014, vol. 587, *Arms Exports and Controls*, cols. 116WH-146WH, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-10-30/debates/14103044000001/ArmsExportsAndControls>.
- HC Deb 1 December 2014, vol. 589, *Palestine*, cols. 2WH-50WH,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2014-12-01/debates/14120118000001/Palestine>.
- HC Deb 25 February 2015, vol. 593, *Gaza*, cols. 134WH-157WH,
<https://hansard.parliament.uk/Commons/2015-02-25/debates/15022596000001/Gaza>.
- HL Deb 14 October 2010, vol. 721, *Israel: Illegal Settlers*, col. 590,
<https://hansard.parliament.uk/Lords/2010-10-14/debates/10101424000803/IsraelIllegalSettlers>.
- HL Deb 3 February 2011, vol. 724, *Palestine*, col. 1462,
<https://hansard.parliament.uk/Lords/2011-02-03/debates/11020329000348/Palestine>.
- HL Deb 9 May 2011, vol. 727, *Israel and Palestine*, col. 657,
<https://hansard.parliament.uk/Lords/2011-05-09/debates/11050911001595/IsraelAndPalestine>.

- HL Deb 29 January 2015, vol. 759, *Palestine: Recognition*, cols. 407-450, <https://hansard.parliament.uk/Lords/2015-01-29/debates/15012961000874/PalestineRecognition>.
- Liberal Democrat Manifesto 2010, dostupné na http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf (staženo 15. 2. 2017).
- Liberal Democrat Manifesto 2015, dostupné na <http://www.libdems.org.uk/read-the-full-manifesto> (staženo 16. 2. 2017).
- The Conservative Manifesto 2010, dostupné na <http://conservativehome.blogs.com/files/conservative-manifesto-2010.pdf> (staženo 15. 2. 2017).
- The Conservative Manifesto 2015, dostupné na <https://www.conservatives.com/manifesto2015> (staženo 15. 2. 2017).
- The Labour Party Manifesto 2010, dostupné na http://www.cpa.org.uk/cpa_documents/TheLabourPartyManifesto-2010.pdf (staženo 15. 2. 2017).
- The Labour Party Manifesto 2015, dostupné na <http://www.labour.org.uk/page/-/BritainCanBeBetter-TheLabourPartyManifesto2015.pdf> (staženo 15. 2. 2017).

Sekundární zdroje – odborné knihy

- Bentley, Roy, Alan Dobson, Peter Dorey, David Roberts and Steve Lancaster. *British politics in focus: AS level*. Third impression. Ormskirk: Causeway, 2004.
- Budge, Ian. *The new British politics*. 3rd ed. Harlow: Pearson Longman, 2004.
- Clarke, Michael. “The policy-making process” in *British foreign policy: tradition, change and transformation*, eds. M. Smith, S. Smith and B. White. London: Hyman, 1988, 71-95.
- Čejka, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3. aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013.
- Judge, David. *Political institutions in the United Kingdom*. Oxford: Oxford University Press, 2005.

- Krupp, Michael. *Dějiny státu Izrael: od založení do dneška: 1948-2013*. Praha: Vyšehrad, 2013. Moderní dějiny.
- Levey, Zach a Elie Podeh. *Britain and the Middle East: from imperial power to junior partner*. Brighton: Sussex Academic Press, 2008.
- Lochery, Neill. „Israel and Britain: Tipping the scales of balance“ in Colin Schindler (ed.), *Israel and the World Powers: Diplomatic Alliances and International Relations Beyond the Middle East*. London: I.B.Tauris, 2014.
- Rush, Michael. *Parliament today*. Manchester: Manchester University Press, 2005. Politics today.
- Rynhold, Jonathan. “British Policy towards the Middle East in the Post-Cold War Era, 1991-2005: A Bridge between the US and the EU?” in Zach Levey, Elie Podeh (eds). *Britain and the Middle East: from imperial power to junior partner*. Brighton: Sussex Academic Press, 2008.
- Seldon, Anthony and Guy Lodge. *Brown at 10*. Pbk. ed. 2011. London: Biteback Publishing, 2011.
- Seldon, Anthony. *Blair's Britain, 1997-2007*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- Seldon, Anthony and Mike Finn and Illias Thoms, *The coalition effect, 2010-2015*. Cambridge: Cambridge University Press, 2015.
- Shindler, Colin. *A history of modern Israel*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2012.
- Shindler, Colin (ed.). *Israel and the World Powers: Diplomatic Alliances and International Relations Beyond the Middle East*. London: I.B.Tauris, 2014.
- Shlaim, Avi. “The foreign secretary and the making of foreign policy” in A. Shlaim, P. Jones and K. Sainsbury (eds), *British foreign secretaries since 1945*. London: David & Charles, 1977.
- Silk, Paul and R. H. Walters. *How Parliament works*. Second edition. London: Longman, 1989.

Sekundární zdroje – akademické články, novinové články a další elektronické zdroje

- Edmunds, June. "The British Labour Party in the 1980s: The Battle Over the Palestinian/ Israeli Conflict." *Politics* 18, no. 2 (May 1998): 111. Academic Search Complete, EBSCOhost (staženo 9. 4. 2017).
- Hollis, Rosemary. "Palestine and the Palestinians in British political elite discourse: From 'The Palestine Problem' to 'the Two-State Solution'." *International Relations* 30, no. 1 (March 2016): 3-28. Political Science Complete, EBSCOhost (staženo 9. 4. 2017).
- Kattan, Victor. Review of *Democratic Statehood in International Law: The Emergence of New States in Post-Cold War Practice* by Jure Vidmar, *The Modern Law Review*, Vol. 78, No. 2 (March 2015): 396-399.
- Lang, Arabella and Ben Smith. „Palestinian statehood“. *House of Commons Library*. 11. 8. 2011. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN06051> (staženo 3. 2. 2017).
- Martins, Bruno Oliveira. „‘A Sense of Urgency’: The EU, EU Member States and the Recognition of the Palestinian State“, *Mediterranean Politics*, Vol. 20, No. 2 (2015): 281-287.
- Mello, Patrick A. „Curbing the royal prerogative to use military force: the British House of Commons and the conflicts in Libya and Syria.“ *West European Politics* 40, No. 1 (2017): 80-100.
- Page, Rob. “In brief: accession of Palestine to the International Criminal Court (ICC)”. *House of Commons Library*. 24. 2. 2015. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN07110> (staženo 3. 2. 2017).
- Page, Rob. “International status of Palestine”. *House of Commons Library*. 8. 10. 2014. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN06992> (staženo 3. 2. 2017).
- Persson, Anders. „Sweden's Recognition of Palestine: A Possible Snowball Effect?“. *Palestine - Israel Journal of Politics, Economics, and Culture*. Vol. 20, 2/3 (2015): 35-41.

- Rynhold, Jonathan. „An Analytical and Historical Overview of British Policy toward Israel“, *Middle East Review of International Affairs*, Vol. 8, No. 2 (June 2004), 1-22.
- Rynhold, Jonathan and Jonathan Spyer. „British Policy in the Arab-Israeli Arena 1973-2004“. *British Journal of Middle Eastern Studies*, Vol. 34, No. 2 (2007). 137-155.
- Smith, Ben, Rob Page, Angus Andrews, Vaughne Miller. “The Occupied Palestinian Territories: recent developments”. *House of Commons Library*. 25. 8. 2015. Dostupné na <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7689> (staženo 4. 2. 2017).
- Bebb, Guto. „Labour’s Palestinian vote damages Britain“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/ed-miliband/11157561/Labours-Palestinian-vote-damages-Britain.html>.
- „MPs back Palestinian statehood alongside Israel“, *BBC News*, 14. 10. 2014. <http://www.bbc.com/news/uk-politics-29596822>.
- Riley-Smith, Ben. „MPs vote overwhelmingly in favour of recognising Palestinian state“, *The Telegraph*, 13. 10. 2014. <http://www.telegraph.co.uk/news/politics/11160134/MPs-vote-overwhelmingly-in-favour-of-recognising-Palestinian-state.html>.
- Wintour, Patrick. „Labour split on vote over Palestine state“, *The Guardian*, 12. 10. 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/12/mps-vote-recognition-palestinian-state>.
- Wintour, Patrick. „MPs vote to recognise Palestinian state, adding to pressure on Israel“, *The Guardian*, 13. 10. 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/13/mps-vote-to-recognise-palestinian-state>.
- Wright, Oliver and Donald Macintyre, „Israel-Gaza conflict: MPs set to vote to recognise the state of Palestine“, *The Independent*, 9. 10. 2014. <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/israel-gaza-conflict-mps-set-to-vote-to-recognise-state-of-palestine-9785875.html>.

- „About UN Membership“, *United Nations*, dostupné na <http://www.un.org/en/sections/member-states/about-un-membership/index.html> (staženo 12. 2. 2017).
- Bílková, Veronika. “Palestina na křižovatce”, *Ústav mezinárodních vztahů*, 2. 1. 2013. Dostupné na <http://www.iir.cz/article/palestina-na-krizovatce> (staženo 10. 2. 2017).
- „David Cameron’s speech to the Knesset in Israel“, 13. 3. 2014, *www.gov.uk*, dostupné na <https://www.gov.uk/government/speeches/david-camerons-speech-to-the-knesset-in-israel>. (staženo 2. 4. 2017)
- Guidance: Overseas Business Risk – Israel, FCO, *gov.uk*, <https://www.gov.uk/government/publications/overseas-business-risk-israel/overseas-business-risk-israel--3> (staženo 2. 2. 2017).
- Lords by party, type of peerage and gender, *www.parliament.uk*, dostupné na <http://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/lords/composition-of-the-lords/> (staženo 16. 2. 2017).
- The public whip: „Recognition of the State of Palestine alongside the State of Israel — 13 Oct 2014 at 21:56“, *publicwhip.org.uk*, dostupné na <http://www.publicwhip.org.uk/division.php?date=2014-10-13&number=54> (staženo 15. 3. 2017).
- 2010 UK general election results, The Electoral Commission, dostupné na <http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/uk-general-elections/2010-uk-general-election-results> (staženo 16. 2. 2017).